

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Nr 6-7.

Wilno, 1 Czerwca 1937 r.

Rok XIV.

Fot. L. Siemaszko.

W dniu 20 b. m. odbyła się podniosła uroczystość nadania Panu Marszałkowi Edwardowi Śmigłemu-Rydzowi tytułu honorowego doktora medycyny przez Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie.

Pan Marszałek Śmigły Rydz wprost z dworca kolejowego udał się wraz z otoczeniem na cmentarz na Rossie celem oddania hołdu Sercu Wielkiego Marszałka.

Przed odjazdem z cmentarza Pan Marszałek zwrócił uwagę na wyodrębniającą się wśród publiczności grupę około 300 dzieci szkolnych i gdy dowiedział się, że jest to wycieczka młodzieży szkół powsz. i średnich z obwodu nowogródzkiego, zbliżył się do dzieci i przez dłuższą chwilę rozmawiał z nimi o szkole, o nauce, o wakacjach, o wycieczce. Dzieci zupełnie dobrze zdawały sobie sprawę z tego, że do Wilna przybyły głównie w celu złożenia hołdu Sercu Wielkiego Marszałka.

Przed odjazdem młodzież zgotowała Dostojnemu Gościowi serdeczną owację wznosząc gorące okrzyki „Niech żyje”.

Na zdjęciu widzimy Pana Marszałka Edwarda Rydza Śmigłego wraz z adjutantem w otoczeniu dzieci. Na prawo widać Pana Ministra W. R. i O. P., prof. dr Wojciecha Świątosławskiego — na lewo — Kuratora O. S. Wileńskiego — M. B. Godeckiego.

T R E Ś Ć

Pozycja:	str.	Pozycja:	str.
73. Ustalenie tekstów pieśni „Boże coś Polskę” i „Pierwsza Brygada”	201	84. Niszczenie linii teletechnicznych	215
74. Przyjmowanie uczniów do państwowych liceów zawodowych w r. szk. 1937/38	202	85. Ruch służbowy	215
75. Uprawnienia absolwentów liceów zawodowych	207	86. Konkursy	216
76. Warunki przechodzenia uczniów prywatnych gimnazjów do prywatnych liceów ogólnokształ- cących	207	87. Komunikaty	217
77. Opłaty za egzamin ukończenia gimnazjum pry- watnego nowego ustroju i za egzaminy do liceów ogólnokształcących	207	88. CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA	223
78. Wstępowanie młodzieży do Szkoły Podchorą- żych Lotnictwa	208	Działalność Komitetu Okręgowego T-wa Popie- rania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych w Wilnie w r. 1936	223
79. Ubiór młodzieży szkół powszechnych	210	Teatr a młodzież szkół średnich w Okręgu Szkolnym Wileńskim	228
80. Uszkodzenia linii telefonicznych i telegraficz- nych	211	Konferencja okręgowa dyrektorów szkół śred- nich ogólnokształcących i zakładów kształce- nia nauczycieli	231
81. Praktyki młodzieży szkół handlowych	211	Kronika	238
82. Interpretacja regulaminów i statutów	214	Spis książek nabytych przez Centralną Biblio- tekę Pedagogiczną przy K. O. S. Wil. w kwiet- niu i maju 1937 r.	239
83. Urządzenie zebrań organizacji uczniowskich w mieszkaniach prywatnych.	215		

P O S T A N O W I E N I E

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 23 marca 1937 r. (Nr II P—2296/37)

w sprawie ustalenia tekstów pieśni „Boże coś Polskę” i „Pierwsza Brygada”.

Ustalam w redakcji podanej w załącznikach teksty słowne i muzyczne (w układzie jednogłosowym) pieśni „Boże coś Polskę” i „Pierwsza Brygada”, jako jedynie odtąd obowiązujące wszystkie szkoły.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego.

(—) W. Świętostawski.

Załącznik 1 do postanowienia Min. W. R. i O. P.
23.III.37 r. (Nr II P—2296/37).

„Boże, coś Polskę”

Niezbyt wolno (M.M. ♩=około 60)

Bo - że, coś Pol - skę przez tak lic - ne wie - ki
O - ta - czał bla - skiem po - tę - gi i chwa - ły
Coś Ja o - sta - niał tar - czą Swej o - pie - ki
Od nie - szczęśc, któ - re przy - gnę - bić Ja mia - ty
Przed Twe oł - ta - rze za - no - sim bła - ga - nie:
Oj - czy - znę, wol - ność po - bło - go - staw Pa - nie!

Załącznik 2 do postanowienia Min. W. R. i O. P.
z 23.III.37 r. (Nr II P-2296/37).

„Pierwsza Brygada”

Tempo marsza (M.M. ♩ = 120.)

1) Le-gio-ny to żoł-nier-ska nu-ta, Le-gio-ny to stra-ceń-ców los.
2) Mó-wi-li, że - śmy stu-ma-nie-ni; Nie wie-rząc w to, że chcieć to móc.

1) Le-gio-ny to - ry-cer-ska bu-ta, Le-gio-ny to o - fiar-ny stos.
2) Lecz trwa-li - śmy o - sa-mot-nie-ni; A zna-mi był nasz dro-gi Wódz.

My, Pierw-sza Bry-ga-da, Strze - lec-ka gro-ma-da, Na
stos rzu-ci-li - śmy. swój ży-cia los, na stos, na stos!

My, Pierw-sza Bry-ga-da, Strze - lec-ka gro-ma-da, Na
stos rzu-ci-li - śmy swój ży-cia los na stos, na stos!

74

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 5 maja 1937 r. (Nr III PU-2725/37).

o regulaminie przyjmowania uczniów do państwowych
liceów zawodowych w roku szkolnym 1937/38.

§ 1. Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) ustanawiam regulamin przyjmowania uczniów do państwowych liceów zawodowych w roku szkolnym 1937/38, ogłoszony jako załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1937 r.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) W. Świętoślowski.

Załącznik do zarządzenia Mini-
stra W. R. i O. P. z dnia 5 maja
1937 r. Nr III. PU-2725/37.

REGULAMIN

przyjmowania uczniów do państwowych liceów za-
wodowych w roku szkolnym 1937/38.

§ 1. Do liceów zawodowych mogą być przyjęci kandydaci, którzy mają odpowiedni wiek, wolni są od chorób, zagrażających zdrowiu otoczenia, posiadają odpowiedni rozwój fizyczny oraz wykażą należyty rozwój umysłowy i przygotowanie naukowe.

§ 2. O przyjęcie do liceum mogą się ubiegać kandydaci, którzy kończą w danym roku kalendarzowym co najmniej 16, a nie przekroczą 20 lat życia. W wypadkach uzasadnionych Kurator Okręgu Szkolnego może przedłużyć górną granicę wieku.

Dowodem, stwierdzającym wiek kandydata, jest odpowiedni dokument, wydany przez urząd stanu cywilnego.

§ 3. Kandydaci mogą być w zasadzie przyjęci na podstawie świadectwa zdrowia, wystawionego przez lekarza szkoły, którą ostatnio skończyli. W razie wątpliwości, kandydaci mogą być na polecenie dyrektora poddani przez lekarza szkolnego liceum badaniu pod względem ich przydatności fizycznej i zdrowotnej do danego zawodu.

§ 4. Kandydaci, zgłaszający się do liceum, winni przedłożyć jako dowód przygotowania naukowego jedno z niżej przytoczonych świadectw:

- a) świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego;
- b) świadectwo ukończenia 6 klas gimnazjum ogólnokształcącego dawnego typu;
- c) świadectwo ukończenia trzyletniej lub czteroletniej średniej szkoły zawodowej, do której warunkiem przyjęcia jest ukończenie 7 klasowej szkoły powszechnej lub trzech klas szkoły średniej ogólnokształcącej dawnego typu;
- d) inne świadectwo, uznane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równoważne.

Rozwój umysłowy, który ma umożliwić kandydatowi skuteczne pobieranie nauki w liceum zawodowym, stwierdza odpowiednio przeprowadzony egzamin (§ 9 i 11).

Egzamin opiera się na materiale programowym państwowego gimnazjum ogólnokształcącego.

§ 5. Przyjęcia do liceum przeprowadza się w zasadzie po ukończeniu roku szkolnego. Termin zgłoszeń i egzaminów wyznacza Kuratorium Okręgu Szkolnego i podaje je do wiadomości Dyrekcjom. W tych terminach dyrektorzy państwowych liceów zawodowych dokonywają przyjęć kandydatów i przeprowadzają egzaminy wstępne.

Zależnie od wolnych miejsc egzaminy wstępne mogą się odbywać również w pierwszych dniach roku szkolnego.

§ 6. Dyrektorzy mogą w miarę wolnych miejsc przyjmować ponadto w ciągu pierwszego miesiąca roku szkolnego bez egzaminu do klasy 1-ej kandydatów, którzy zdali egzamin wstępny do innego liceum zawodowego tego samego typu, a nie zostali przyjęci z powodu braku miejsca.

§ 7. Rodzice względnie opiekunowie, zgłaszający kandydata do liceum, składają

w terminie, ogłoszonym przez Kuratorium Okręgu Szkolnego, podanie do Dyrekcji liceum o przyjęcie. Do podania dołączają: a) dokument urzędu stanu cywilnego (§ 2, ustęp 2), b) świadectwo ukończenia gimnazjum lub innej szkoły (§ 4), c) świadectwo zdrowia.

§ 8. Egzamin przeprowadza wyznaczony przez dyrektora nauczyciel danego przedmiotu w obecności dyrektora lub powołanego przez niego zastępcy.

§ 9. Egzamin dla kandydatów, którzy przedłożą świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego lub świadectwo ukończenia 6 klas gimnazjum ogólnokształcącego dawnego typu składa się z następujących przedmiotów:

- 1) Licea przemysłowe męskie i żeńskie: egzamin: z rysunku,
- 2) Licea handlowe i licea administracyjne: egzamin ustny: z języka polskiego,
- 3) Licea rolnicze, licea gospodyń wiejskich i licea ogrodnicze: egzamin ustny: z biologii lub chemii (do wyboru przez ucznia),
- 4) Licea gospodarstwa domowego: egzamin ustny: z biologii lub chemii (do wyboru przez ucznia),

§ 10. Od egzaminu z języka polskiego do klasy 1-ej liceum handlowego i liceum administracyjnego mogą być zwolnieni kandydaci (także ci, którzy jako eksterni uzyskali świadectwo ukończenia gimnazjum) uznani przez Radę Pedagogiczną liceum za uzdolnionych i przygotowanych do podjęcia nauki w liceum na podstawie ocen, zawartych w świadectwie ukończenia gimnazjum.

Kandydat, zwolniony od egzaminu, jest tym samym przyjęty do liceum.

§ 11. Egzamin dla kandydatów, którzy przedłożą bądź świadectwo ukończenia trzyletniej lub czteroletniej średniej szkoły zawodowej, do której warunkiem przyjęcia jest ukończenie 7 klasowej szkoły powszechnej lub trzech klas szkoły średniej ogólnokształcącego dawnego typu, bądź inne świadectwo uznane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równoważne — składa się z części piśmiennej i ustnej z następujących przedmiotów:

- 1) Licea przemysłowe męskie i żeńskie: egzamin: z rysunku, egzamin piśmien-

ny: z języka polskiego, egzamin ustny: z języka polskiego, z matematyki,

- 2) Licea handlowe i licea administracyjne: egzamin piśmienny: z języka polskiego, egzamin ustny: z języka polskiego, z języka obcego, z matematyki,
- 3) Licea rolnicze, licea gospodyń wiejskich, licea ogrodnicze: egzamin piśmienny: z języka polskiego, egzamin ustny: z języka polskiego, z biologii lub chemii (do wyboru przez ucznia),
- 4) Licea gospodarstwa domowego: egzamin piśmienny: z języka polskiego, egzamin ustny: z języka polskiego, z biologii lub chemii (do wyboru przez ucznia).

§ 12. Kandydaci mogą być zwolnieni od egzaminu ustnego z języka polskiego, jeżeli z wypracowania piśmiennego otrzymali ocenę co najmniej dobrą.

Rada Pedagogiczna państwowego liceum zawodowego danego typu może nadto zwolnić absolwentów średnich szkół technicznych od egzaminu z matematyki.

§ 13. Egzamin piśmienny z języka polskiego polega na opracowaniu przez kandydata jednego z trzech tematów, danych mu do wyboru. Doboru tematów dokonywa dyrektor wraz z egzaminatorem w zakresie ćwiczeń w pisaniu, przewidzianych w programie gimnazjum ogólnokształcącego.

Przy ustalaniu tematów można uwzględnić także materiał rzeczowy jednego z przedmiotów egzaminu ustnego.

Na wypracowanie z języka polskiego przeznaczają się 3 godziny.

Wypracowanie egzaminacyjne ocenia właściwy egzaminator. Dyrektor ma prawo wystawić inną ocenę, niezgodną z oceną egzaminatora; zmianę tę powinien umotywić piśmiennie.

§ 14. Egzamin z rysunku polega na wykonaniu przez kandydata rysunku w ujęciu płaskim figur geometrycznych lub w ujęciu przestrzennym prostszych brył geometrycznych.

§ 15. Po przeegzaminowaniu wszystkich kandydatów egzaminatorzy pod przewodnictwem dyrektora decydują o wyniku egzaminu i przyjęciu do liceum każdego kandydata z osobna. Uchwały zapadają zwykłą większością

głosów, w razie równości głosów decyduje dyrektor.

Decyzję podaje dyrektor do wiadomości kandydatom.

§ 16. Jeżeli liczba kandydatów, którzy złożyli egzamin, przewyższa liczbę wolnych miejsc, wówczas należy przyjąć przede wszystkim tych, którzy zostali uznani za bardziej uzdolnionych, spośród tych zaś dzieci rodziców niezamożnych.

§ 17. Prawo pierwszeństwa w przyjęciu do danego liceum bez względu na kolejność, ustaloną w myśl § 10 i 16, przysługuje dzieciom kawalerów orderu „Virtuti Militari”, poległych funkcjonariuszy policji państwowej, inwalidów wojennych, sierotom, zasługującym na specjalną pomoc oraz dzieciom nauczycieli.

§ 18. Jeżeli kandydat, który zdał egzamin do liceum, nie został do niego przyjęty wskutek braku miejsca, wówczas otrzymuje odpowiednie zaświadczenie według załączonego wzoru. Zaświadczenie takie uprawnia kandydata do ubiegania się o przyjęcie do klasy 1-ej innego liceum zawodowego tego samego typu.

§ 19. Kandydat, który nie zdał egzaminu wstępnego do liceum, może egzamin ten powtórzyć według niniejszego regulaminu w terminach, przewidzianych w § 5, o ile spełnia warunki, zawarte w § 1-4.

§ 20. Uchwały, dotyczące wyniku egzaminu i przyjęcia kandydatów, winny być odnotowane w protokółach; do protokółów tych należy dołączyć wypracowania egzaminacyjne kandydatów.

Wypracowania te mogą być zniszczone po upływie 2 lat od terminu zdawania egzaminu.

Pomoc dla bezrobotnych to nie jałmużna—to obowiązek.

Wzór protokołu.

ARKUSZ KANDYDATA DO LICEUM

Nr

Nazwisko

Imię

Urodzon dnia roku

Wyznanie

Miejsce stałego zamieszkania

Uczył się języka obcego obowiązkowego

" " " " nadobowiązkowego

Złożył świadectwa szkolne

Ubiega się o przyjęcie do liceum

Dyrektor

Wzór zaświadczenia.

Państwowe Liceum

w

Rok szkolny /

ZAŚWIADCZENIE

urodzone dnia (imię i nazwisko) 19 r. w

..... dopuszczony na podstawie świadectwa ukończenia gimnazjum (szkoły)

do egzaminu wstępnego w liceum

..... egzamin ten zdał

Nie został przyjęty z powodu braku miejsca

W dnia 19 r.

Dyrektor

PROTOKÓŁ EGZAMINU WSTĘPNEGO DO LICEUM.....

Na podstawie uchwały Rady Pedagogicznej Liceum zwolniony od egzaminu wstępnego do liceum.....

Przedmiot egzaminu	Data	Temat względnie treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi
Język polski		
Język obcy nowożytny		
Matematyka		
Chemia		
Biologia		
Rysunek		

U c h w a ł a

..... zdał egzamin do liceum

Przyjęty.....

Nieprzyjęt..... z powodu

W..... dnia

Dyrektor

Egzaminatorzy.....

75

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNIK Nr 41

z dnia 8 maja 1937 r. (III. O-2681/37)

w sprawie uprawnień absolwentów liceów
zawodowych.

W związku z otwieraniem od początku przyszłego roku szkolnego liceów zawodowych Ministerstwo wyjaśnia, że absolwenci tych liceów będą posiadali w służbie wojskowej i w państwowej służbie cywilnej takie same uprawnienia, jak absolwenci liceów ogólnokształcących.

Ukończenie liceum zawodowego na podstawie art. 52 ustawy z dnia 11 marca 1932 o ustroju szkolnictwa uprawniać będzie do wstępu do szkoły wyższej (lub na wydział) pokrewnego zawodu na równych zasadach z absolwentami liceów ogólnokształcących. Wstęp do szkoły wyższej (lub na wydział) niepokrewnego zawodu uzależniony będzie od złożenia odpowiednich egzaminów uzupełniających.

Szczegółowe warunki wstępu do szkół wyższych zostaną podane w specjalnych zarządzeniach.

Podsekretarz Stanu:

(—) Płk. dypl. *J. F. Błeszyński*.

76

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNIK Nr 34

z dnia 22 kwietnia 1937 r. (Nr II S—2894/37)

w sprawie warunków przechodzenia uczniów prywatnych gimnazjów do prywatnych liceów ogólnokształcących.

Właściciele niektórych prywatnych gimnazjów, nie posiadających praw gimnazjów państwowych, zamierzając otworzyć licea ogólnokształcące, zwrócili się do Ministerstwa

Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z prośbą o wyrażenie zgody na wprowadzenie w statutach ich liceów zasady, że podstawą przyjmowania uczniów do klasy I liceów jest świadectwo roczne klasy IV ich gimnazjów oraz egzamin wstępny do liceum, przeprowadzany przez szkołę we własnym zakresie, przed własną komisją egzaminacyjną.

Wobec tego, że sprawa powyższa będzie decydowana w związku z zatwierdzeniem statutów przez Panów Kuratorów Okręgów Szkolnych oznajmiam, iż nie sprzeciwiam się uwzględnieniu proponowanej zasady w statutach i regulaminach liceów prywatnych w odniesieniu do uczniów własnych danej szkoły, czynię jednak zastrzeżenie, że 1) gimnazja i licea ogólnokształcące, w których statutach wspomniana zasada będzie wprowadzana, nie będą mogły uzyskać uprawnień szkół państwowych, 2) że przechodzenie uczniów takich liceów do innych liceów ogólnokształcących bez uprawnień szkół państwowych—będzie uzależnione od zgody Kuratorium Okręgu Szkolnego, 3) szkołom takim jako nie posiadającym uprawnień szkół państwowych nie będzie wolno wydawać świadectw ukończenia gimnazjum.

O powyższym należy właścicieli tych szkół uprzedzić i zobowiązać do poinformowania o tym rodziców i uczniów.

Minister:

(—) *W. Świątosławski*.

77

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNIK Nr 31

z dnia 20 kwietnia 1937 r. (I R—1573/37)

o opłatach za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego nowego ustroju i za egzaminy do liceów ogólnokształcących.

Uzupełniając okólnik Nr 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (I R—4574/34) o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich

ogólnokształcących, w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych (Dz. Urz. Nr 6—7, poz. 96), z mocą obowiązującą od dnia 1 maja 1937 r. zarządzam pobieranie następujących opłat szkolnych:

1. Taksa za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego nowego ustroju bez praw i dla eksternów 40 zł
2. Taksa za egzamin wstępny do państwowego liceum ogólnokształcącego 10 zł.
3. Taksa za egzamin uzupełniający z języka łacińskiego w zakresie gimnazjum ogólnokształcącego. 8 zł.
4. Taksa za egzamin przy przejściu z gimnazjum zawodowego do gimnazjum ogólnokształcącego 10 zł.
5. Taksa za egzamin przy przejściu z liceum zawodowego do liceum ogólnokształcącego. 20 zł.

W przypadku zwolnienia od egzaminu taksy egzaminacyjnej pobierać nie należy.

Od taksy za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego i dla eksternów (punkt 1 niniejszego zarządzenia) mogą być zwolnieni w połowie kandydaci zupełnie niezamożni oraz dzieci czynnych funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych, a także sami funkcjonariusze państwowi i wojskowi zawodowi. Całkowicie zwolnieni od tej taksy mogą być wyjątkowo kandydaci zupełnie ubodzy i to w granicach 10% wszystkich kandydatów, dopuszczonych do egzaminu, przy czym pierwszeństwo mieć powinny dzieci niezamożnych inwalidów wojennych, niezamożnych kawalerów orderu „Virtuti Militari” i odznaczonych Krzyżem lub Medalem Niepodległości.

Od taksy za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego zwalnia uczniów i eksternów Kuratorium Okręgu Szkolnego.

Taksey, wymieniono w punkcie 1-ym za egzamin ukończenia gimnazjum prywatnego nowego ustroju bez praw i dla eksternów, Dyrekcje szkół niepaństwowych oraz eksterni wpłacają na rachunek Funduszu specjalnego Kuratorium Okręgu Szkolnego pod nazwą „Taksa administracyjna” za pośrednictwem

P. K. O. na konto czekowe Izby Skarbowej lub Kasy Urzędu Skarbowego. Taksey, wymienione w punktach od 2 do 5, powinny być uiszczane za pośrednictwem P. K. O. na konto czekowe szkoły przed przystąpieniem ucznia (nicy) do egzaminu.

Dyrekcje szkół po pokryciu wydatków administracyjno-osobowych, o ile takie będą, rozdziela te taksey między egzaminatorów, jako wynagrodzenie za udział w egzaminach; sumy uzyskane od uczniów z tego tytułu powinny być podawane w liście wypłat wynagrodzeń egzaminatorów.

Przy rozdziale taksy za egzamin wstępny do gimnazjum nowego ustroju, która zgodnie z okólnikiem, przytoczonym na wstępie, wynosi 10 zł, należy uwzględniać również delegatów szkolnictwa powszechnego, obecnych przy egzaminie, oraz lekarza, przeprowadzającego badanie lekarskie kandydatów.

Minister:

(—) *W. Świątostawski.*

78

MINISTER
WYŻNAJ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNİK Nr 46

z dnia 14 maja 1937 r. (II S-3678/37)

w sprawie wstępowania młodzieży do Szkoły
Podchorążych Lotnictwa.

Młodzież, przystępująca obecnie do gimnazjalnego egzaminu dojrzałości, stanie niezadługo przed koniecznością powzięcia decyzji co do dalszych studiów lub wyboru zawodu. W tej tak ważnej dla młodzieży chwili jest obowiązkiem również szkoły służyć jej radą i pomocą. Szkoła wnikając w potrzeby Państwa i społeczeństwa, a uwzględniając zamiłowania i uzdolnienia młodzieży, może ułatwić jej wybór właściwego zawodu.

Wobec tego, że naczelną ideą współczesnej Polski jest idea Obrony Narodowej, pojęta w całej rozciągłości i głębokości swojej, należy zwrócić oczy młodzieży, opuszczającej szkoły, na armię, która jest ognis-

kiem idei Obrony Narodowej w czasie wojny i w czasie pokoju.

Armię współczesną oceniać należy nie tylko liczbowo. Mobilizując człowieka, mobilizuje się wszystkie jego wartości duchowe i intelektualne. W szeregach armii znajdują miejsce ludzie wszystkich nieomal zawodów, znajdując pole dla pracy, dla ujścia swojej energii, ambicji, zdobywając wiedzę rozległą i głęboką.

Armia stale potrzebuje dopływu świeżych sił i tam należy kierować młodzież, wskazując jej drogę, na której żywotne jej siły znajdą zastosowanie dla dobra Narodu i Państwa.

Na naczelne miejsce współczesnej armii wysuwa się lotnictwo jako czynnik decydujący o gotowości obronnej Państwa i dlatego wymaga szczególnie troskliwości całego społeczeństwa.

Młodzież nasza, posiada wszystkie walory, aby zapełniając szeregi lotnictwa, potęgę jego wzmocnić. Poświęcając się służbie w lotnictwie, młodzież staje w pierwszych szeregach armii. Charakter służby lotniczej pogłębia wartości moralne, wydobywając z jednostki częstokroć drzemiące w ukryciu talenty. Zmusza do zdobywania rozległej wiedzy w różnorodnych dziedzinach.

Zapewne setki maturzystów, opuszczających w najbliższym czasie szkoły średnie, pragną poświęcić się lotnictwu, jednak nie orientują się należycie w tym zagadnieniu. Nauczycielstwo znając swą młodzież potrafi rozwiązać różne wątpliwości, udzielając cennych wskazówek młodzieży.

Powinno się to przejawiać w pogadankach, w rozmowach prywatnych z młodzieżą, pobudzających do ideowego pojmowania swego przyszłego życia, swego zawodu.

Podkreślając znaczenie lotnictwa, polecam przy okazji wykładów z historii, geografii i t.p. w ciągu roku szkolnego poświęcać zagadnieniom rozwoju lotnictwa szczególną uwagę, wypuklając jego znaczenie w życiu gospodarczym i narodowym Państwa, zaś w okresie wycieczek szkolnych polecam zwiedzanie w porozumieniu z władzami lotniczymi, lotnisk, fabryk i t.p. oraz wejście w ścisły kontakt z władzami LOPP., z organizacjami P. W. Lotniczego.

Akcja, do której wzywam nauczycielstwo,

winna być akcją społeczną w rozumieniu idei Obrony Narodowej. Wierzę, że do naszych szkół lotniczych nie zabraknie kandydatów.

Warunki przyjęcia do szkół lotniczych zostały przesłane do wszystkich szkół średnich. Na nauczycielstwo nakładam obowiązek rozpowszechniania ich między chętnymi. Jednocześnie załączam krótki orientacyjny szkic warunków szkolnych i przebiegu służby w lotnictwie.

Minister:

(—) *W. Świątosławski.*

Załącznik do okólnika Ministerstwa
W. R. i O. P. Nr 46.

Szkoła Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie ma za zadanie szkolić kandydatów na oficerów lotnictwa w grupie bojowej.

Pojęcie wyszkolenia w lotnictwie o tyle jest odmienne od ogólnie przyjętego pojmowania tego zagadnienia, ponieważ łączy w sobie nie tylko nauczanie, lecz i wychowanie, zdążające do wydobycia i rozwinięcia walorów duchowych i intelektualnych. Lotnictwo potrzebuje fachowców, lecz fachowców o głębokim zrozumieniu ideowej strony swego zawodu i uświadomionych społecznie. Tak pojęte wyszkolenie przysparza dla społeczeństwa jednostki fachowe z zasobem wiedzy zawodowej, a ponadto ludzi twórczych.

Doświadczenia z dotychczasowej pracy szkoły dowiodły, że zadanie to można wykonać w ciągu 3-letniego okresu. Dlatego też program pracy w ciągu pobytu w Szkole jest nastawiony w pierwszym rzędzie tak, aby wytworzyć atmosferę sprzyjającą spełnieniu tych zadań.

Uczeń w Szkole znajduje kulturalne warunki bytu, odbiegające w dużym stopniu od szablonowego koszarowego trybu życia. Urządzenia pokoi mieszkalnych, świetlic, czytelnik, sal jadalnych, sal gimnastycznych są rozbudowywane według wymogów nowoczesnej higieny i dążności dania jak najwięcej wygód codziennego bytu w zespole.

Konieczność opanowania dużego materiału wiedzy fachowej teoretycznej i pogłębienie jej praktycznie zmusza uczniów do in-

tensywnej pracy — pracy planowej i systematycznej.

Rozkład dnia uwzględnia ten wysiłek, pozostawiając dość dużo czasu na wypoczynek i na rozrywki. W Szkole są czynne kółka oświatowe, artystyczne, naukowe, kluby sportowe i tp. Udział czynny w nich uczniów pozwala na wyzycie się w kierunku ich indywidualnych zainteresowań poza wiedzą fachową, stwarza jednocześnie rozrywki kulturalne i sportowe. W miarę zaś posiadanych środków na ten cel urządzone są wycieczki krajoznawcze, urządzone są imprezy artystyczne z udziałem wybitnych artystów.

W okresie zimowym urządzone są kursy narciarskie w miejscowościach klimatycznych. W czasie tych kursów uczniowie są zakwaterowani w pensjonatach prywatnych, co daje możliwość rozprężenia umysłowego, zarazem wypoczynku po pracy umysłowej w Szkole.

W okresie letnim urządzone są wycieczki kajakowe, obóz wodny, kursy żeglarskie, szybowcowe i td.

Powyższe daje możliwość rozwoju fizycznego uczniom, poznanie kraju i przyzwyczajają do kultury duchowej i fizycznej.

Uczeń w zasadzie nie ponosi żadnych kosztów w czasie pobytu w Szkole, pobierane są jedynie opłaty niewysokie na cele kulturalno-oświatowe.

Po ukończeniu Szkoły uczeń zostaje przyjęty do korpusu oficerów lotnictwa w stopniu podporucznika w grupie pilotów lub obserwatorów.

Przy opuszczeniu Szkoły prócz miesięcznego uposażenia, przysługującego podporucznikowi, zwiększonego jednak o dodatek lotniczy, absolwent otrzymuje całkowite wyekwipowanie oraz dodatek lotniczy za czas pobytu w Szkole, który wynosi około 2.000 zł.

Taki stan rzeczy pozwala absolwentowi na urządzenie swego życia dostatnio. Pewność jutra, stanowisko społeczne, wytwarza typ członka społeczeństwa bardzo wartościowego, ceniącego swoje obowiązki wobec Państwa i Narodu.

Dalszy przebieg jego kariery jest oparty na pragmatyce oficerskiej, która przewiduje służbę w stopniu podporucznika 2—3 lata, porucznika — 4, tak, że stopień kapitana, a więc związane z tym stanowisko kierownicze i samodzielne, absolwent może osiągnąć po

7—8 latach od ukończenia Szkoły. W tym okresie w miarę lat służby wzrasta uposażenie, przywiązane do dodatku lotniczego i do stopnia. Władze lotnicze w trosce o rozwój jednostek wybijających się umożliwiają zdobywanie dalszej wiedzy wojskowej przez studia w kraju i zagranicą. Czas służby w lotnictwie liczy się podwójnie tak, że po 18-tu latach, osiąga się pełnię praw emerytalnych, które dla oficerów lotnictwa co do uposażenia są wraz z dodatkiem lotniczym znacznie większe niż w innych rodzajach broni.

W bieżącym roku przekroczenie wieku może być w drodze wyjątku uwzględnione, o ile kandydat będzie odpowiadał wszystkim innym warunkom.

79

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
i OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNİK Nr 26

z dnia 31 marca 1937 r. (II P-2595/37)

w sprawie ubioru młodzieży szkół powszechnych.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27 marca 1933 r. Nr. I Pr-341/33 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 3, poz. 50) wprowadzające jednolity ubiór dla młodzieży państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli oraz szkół zawodowych nie odnosi się do dziatwy szkół powszechnych.

W związku z tym zwracam uwagę, że nie wolno ani władzom szkolnym, ani kierownictwom publicznych i prywatnych szkół powszechnych wywierać jakiegokolwiek nacisku na rodziców i dziatwę w sprawie wprowadzania obowiązkowego jednolitego ubioru w szkołach powszechnych.

Sprawa ubioru dzieci w szkołach powszechnych należy wyłącznie do rodziców. Jeżeli sami rodzice w tym kierunku wyrażą życzenie, może szkoła w porozumieniu z nimi wprowadzić dla dzieci jednolity ubiór całkowity lub częściowy. Nie mogą jednak inne dzieci danej szkoły z tego powodu, względnie ich rodzice, spotykać się ze strony szkoły

z jakimkolwiek naciskiem, trudnościami i przykrościami.

Panowie Kuratorzy przez organy nadzorcze dopilnują powyższego mego zarządzenia.

Minister:

W. Świętosławski.

80

OKÓLNIK Nr 15

z dnia 2 marca 1937 r. (II P-1356/37).

w sprawie uszkodzania linii telefonicznych i telegraficznych.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 25 marca 1937 r. Nr 3, poz. 64).

Straty powodowane przez uszkodzanie linii telefonicznych i telegraficznych skłoniły Ministerstwo, iż w okólniku skierowanym do Kuratoriów Okręgów Szkolnych, Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji i Kierownictw szkół i ogółu nauczycielstwa (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 7, poz. 125 z 1930 r.) zarządziło, by we wszystkich szkołach uświadamiano działwę i młodzież o szkodach i stratach, jakie wynikają z lekkomyślnych psot, powodujących uszkodzenia linii telegraficznych i telefonicznych.

We wspomnianym okólniku Ministerstwo poleciło 1) zorganizować specjalne pogadanki jak również wykorzystać wszystkie momenty, dające okazję do uświadomienia działwy co do znaczenia i ważności telefonu i telegrafu, 2) przestrzec działwę przed ewentualnymi skutkami prawnymi w razie wykrycia sprawców uszkodzeń, a zwłaszcza przed odpowiedzialnością materialną, którą ponoszą rodzice i opiekunowie, 3) dołożyć starań, by zarządzona akcja została przeprowadzona konsekwentnie i objęła jak najszersze kręgi młodzieży.

Ponieważ podjęta akcja nie dała pożądanych wyników, w tym samym roku (1930) ponownie zaleciło Ministerstwo usilnie PP. Kuratorom (P. Wojewodzie) należyte zainteresowanie się wspomnianą akcją i wywarcie na podwładne urzędy i szkoły wpływu, by akcja ta prowadzona była celowo i wytrwale (okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 21 listopada 1930 r. Nr II-26408/30).

W ubiegłym roku stwierdzono znowu, że liczba uszkodzeń linii telegraficznych i telefonicznych wzrosła w porównaniu do lat ubiegłych, przy czym uszkodzanie tych linii powodowała w znacznej większości wypadków młodzież w wieku szkolnym, zarzucając na linie telefoniczne sznurki obciążone kamieniami. W celu ukrócenia tego rodzaju wybryków, pociągających za sobą straty dla Skarbu Państwa, a świadczących o braku odpowiedniego uświadomienia państwowego, zarządzam, aby akcja pouczenia młodzieży szkolnej o stratach powodowanych przez uszkodzanie linii telegraficznych i telefonicznych (polowych i stałych) prowadzona była nadal celowo, energicznie i wytrwale w myśl wskazówek cytowanych na wstępie.

W związku z tym podkreślam, iż właściwe i skuteczne realizowanie obowiązujących programów nauczania daje szkole możliwość należytego oddziaływania na młodzież w tym kierunku.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) W. Świętosławski.

81

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNIK Nr 40

z dnia 7 maja 1937 r. (III H-2682/37)

w sprawie praktyk młodzieży szkół handlowych.

Na podstawie poczynionych obserwacji Ministerstwo podaje szereg zasad, których należy przestrzegać przy organizowaniu w przedsiębiorstwach praktyk dla uczniów i uczennic gimnazjów kupieckich (szkół handlowych) oraz liceów handlowych.

W razie istotnej potrzeby Kuratoria mogą we własnym zakresie działania zezwalać szkołom na odstępstwa od tych zasad. Nie dotyczą one szkół przysposobienia, w których praktyka nie obowiązuje.

Miejsce praktyki.

1. Uczniowie i uczennice gimnazjów kupieckich lub szkół handlowych starego typu odbywają praktykę wyłącznie w sklepach (wyj. p. 5); uczniowie i uczennice szkół handlowych — przede wszystkim w sklepach oraz w działach sprzedaży, zakupu, reklamy, ekspedycji itp. — innych przedsiębiorstw, ostatecznie — nawet w działach administracyjnych przedsiębiorstw.

Byłoby pożądane, aby młodzież, odbywająca praktykę sklepową — poznała dwie branże towarowe.

Termin i czas trwania.

2. Młodzież gimnazjów kupieckich (szkół handlowych) i liceów handlowych obowiązującej praktyka w wymiarze 300 godzin, co w przybliżeniu wynosi 6 tygodni pracy (łącznie z przypadającymi w tym okresie świętami), które mogą być dzielone w razie potrzeby na dwa okresy.

Praktyka winna być organizowana najwcześniej po zakończeniu roku szkolnego klasy drugiej gimnazjum kupieckiego (szkoły handlowej) lub klasy pierwszej liceum handlowego — i może się odbywać w czasie wakacyj letnich oraz feryj świątecznych. Jeżeliby we wskazanych okresach nie można było zorganizować w całości praktyk — ze względu na brak dostatecznej liczby przedsiębiorstw, Kuratorium, w drodze wyjątku, może zezwolić na częściowe ich organizowanie w czasie normalnie przeznaczonym na naukę szkolną, przy czym okres ten nie może być dłuższy, niż trzy tygodnie. Celowość sposobu zorganizowania praktyki w tych przypadkach wymaga specjalnej uwagi Kuratorium.

Z okresu wakacyjnego na praktykę można przeznaczyć najwyżej 30 dni, resztę czasu pozostawiając młodzieży na wypoczynek.

Porozumienie ze sferami gospodarczymi.

3. Na 2—3 miesiące przed zamierzonym terminem praktyki należy porozumieć się z miejscowymi sferami gospodarczymi (Izbą Przemysłowo-Handlową, Stow. Kupców, Spółdzielniami itp.) w celu zapewnienia sobie z ich strony pomocy w uzyskaniu dostatecznej liczby miejsc. Dobór miejsc praktyki, sposób roz-

działu kandydatów oraz szkolnego nadzoru nad praktykami należy ustalić w porozumieniu z wymienionymi organizacjami. W razie potrzeby — szkoły mogą odbywać praktyki drogą bezpośredniego kontaktu z przedsiębiorcami, albo na skutek starań młodzieży lub jej rodziców; nie wolno jednak na rodziców lub młodzież wkładać obowiązku zdobywania miejsca praktyki, gdyż obowiązek ten ciąży na szkole.

Przygotowanie rodziców.

4. W momencie rozpoczęcia akcji praktyk (p. 3) należy poinformować rodziców młodzieży o celach, znaczeniu i organizacji praktyki, oraz dać im możliwość zgłoszenia swoich uwag. W tym celu należy zwołać zebranie rodziców młodzieży danej klasy, a tych, którzy na zebranie przyjść nie mogli, zawiadomić o wszystkim pisemnie (można zastosować odpowiedni formularz). Należy również poinformować rodziców o roli opiekuna praktykantów, wyznaczonego przez szkołę, i o konieczności unikania przez rodziców bezpośredniej interwencji w przedsiębiorstwach.

Przygotowanie młodzieży.

5. O roli, organizacji i sposobie odbywania praktyki winien poinformować młodzież jej opiekun klasowy. Jego wyjaśnienia obejmować winny uwagi o rodzaju przydzielonych przedsiębiorstw, wskazówki, jakie czynności młodzież będzie pełniła, jak powinna zachować się w stosunku do szefa przedsiębiorstwa, do pracowników, klienteli; konieczność pilności, punktualności i obowiązkowości oraz nieuchylania się od żadnych prac, wchodzących w zakres obowiązków pracowników sklepowych; rolę opiekunów, sprawę ew. zwolnień z praktyki oraz sposób zgłaszania ew. zażaleń.

Przed przydzieleniem na praktykę należy młodzież poddać badaniu lekarskiemu w celu sprawdzenia, czy podoła czekającej ją pracy. Jeżeli ze względu na stan zdrowia młodzież na razie nie może odbywać praktyki sklepowej, należy odroczyć ją lub przydzielić praktykę biurową.

Opieka i nadzór nad praktykami.

6. Szkoła powinna zorganizować nadzór nad praktykantami, przydzielając im opiekuna. W razie potrzeby — dzieli się praktykantów

na odpowiednie grupy, powierzane opiekunom grupowym. Opiekunami praktykantów powinni być nauczyciele, uczący w klasie, która odbywa praktyki, przy czym opiekunem może być zarówno nauczyciel(ka) przedmiotów zawodowych, jak ogólnokształcących.

Opiekun powinien nawiązać bezpośredni kontakt z przedsiębiorstwem, omówić z jego szefem organizację praktyki (termin, okres, czas, wykonywane czynności), prosząc jednocześnie o zwrócenie przez szefa uwagi na to, ażeby praktykant mógł odnieść istotną korzyść, żeby nie powierzano mu czynności, przechodzących jego siły (cięższa praca fizyczna), lub mogących go narazić na straty (np. przesyłanie przez praktykanta kwot do banku, inkasa większych należności itp.).

W czasie praktyki opiekun powinien udzielać praktykantowi jeżeli się do niego zgłosi pomocy lub informacyj.

W porozumieniu z dyrekcją szkoły, najlepiej na jej terenie — opiekun powinien ustalić dyżury, o których praktykanci oraz przedsiębiorcy muszą być zawnieszeni.

Opiekun powinien przynajmniej raz w okresie praktyki danego ucznia lub uczennicy udać się do przedsiębiorstwa, ażeby zorientować się w przebiegu praktyki.

Bezwzględnie należy przestrzegać zasady, że rodzice, ani krewni, czy znajomi młodzieży nie mogą w sprawach przydzielonych przez szkołę praktyki udawać się do przedsiębiorców lub ich pracowników z żalami, czy jakimikolwiek pretensjami (wyjąwszy usprawiedliwienia nieobecności). Wszelkie uwagi na temat praktyki (ich rodzaj, termin, traktowanie młodzieży w przedsiębiorstwach itp. okoliczności), mogą i powinni rodzice zgłaszać tylko szkole, a w okresie trwania praktyki — opiekunowi.

W czasie trwania praktyki powinna być zorganizowana przez szkołę odpowiednia opieka lekarska dla praktykantów.

W razie choroby lub innych poważnych przeszkód w przyjsciu do przedsiębiorstwa praktykanci powinni swego kierownika natychmiast o tym zawiadomić.

Opuszczanie godzin pracy lub spóźnianie się w czasie praktyki winna szkoła traktować tak samo, jak spóźnienia lub opuszczenia godzin nauki szkolnej.

Niepunktualność lub oczywiste zaniedby-

wanie obowiązków może być powodem niezaliczenia przez szkołę odbywanej praktyki i wymagania powtórzenia jej.

Sprawozdania praktykantów.

7. Należy zachęcać praktykantów do prowadzenia dzienniczka, w którym powinni oni rejestrować wykonane w czasie dnia czynności, oraz krótko notować nasuwające się uwagi i zdobywane wiadomości zawodowe.

Dzienniki powinny być przedstawiane w czasie praktyki do przejrzania opiekunowi, który omawiając przebieg praktyki z praktykantami, winien zorientować się, jakie dała ona korzyści. Po jej zakończeniu opiekun ma obowiązek stwierdzić swym podpisem fakt zaznajomienia się z treścią dzienniczka.

Zakończenie praktyki.

8. Przy zakończeniu praktyki opiekunowie winni dopilnować wydania przez szefów przedsiębiorstw, w których młodzież praktykowała, odpowiednich świadectw. Świadectwa te, dołączone przez opiekunów do akt szkolnych, otrzymuje młodzież przy wystąpieniu ze szkoły lub po jej ukończeniu.

Po zakończeniu okresu praktyk szkoła dziękuje przedsiębiorstwom, w których młodzież odbywała praktykę. Podziękowania te mogą być złożone osobiście lub przesłane w formie indywidualnych listów.

Sprawozdanie opiekunów.

9. Sprawozdanie z przebiegu praktyk oraz spostrzeżenia, zebrane w tym okresie przez opiekunów, winny być przez nich przedstawione na specjalnie zwołanej w tym celu konferencji klasowej — z udziałem dyrektora szkoły oraz nauczycieli, uczących w danej klasie, ew. na posiedzeniu rady pedagogicznej.

Protokół tej konferencji, zaopatrzonej danymi liczbowymi, dotyczącymi praktyk, służy do użytku wizytujących szkołę.

Dyrektor Departamentu:

(—) Jan Firewicz.

82

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa, dnia 10 maja 1937 r.
Nr II S-3355/37

Interpretacja regulaminów
i statutów.

Na pismo z dn. 14 kwietnia
1937 r. Nr II-7256/37.

Do Kuratorium Okręgu
Szkołnego Lwowskiego
we Lwowie.

Na pytania Kuratorium, dotyczące interpretacji postanowień, zawartych w regulaminach przyjmowania uczniów do gimnazjum i liceum ogólnokształcącego oraz w regulaminie egzaminu ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 25 marca 1937 r. Nr 3 poz. 57, 59, 58)¹⁾ Ministerstwo przesyła następujące wyjaśnienia:

1. W regulaminie przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólnokształcącego:

- w § 5—ust. drugi—po wyrazach „do klasy I” powinno być „i innych” (pomyłka drukarska),
- w § 14—ust. trzeci zamiast „(§§ 13, 18, 19, 22)” powinno być „(§§ 13, 18, 22)” (pomyłka drukarska),
- w § 28—ust. trzeci—zamiast „Uchwały, powzięte w myśl postanowień §§ 21 i 22” powinno być: „Uchwały powzięte w myśl postanowień § 22 oraz uchwały, dotyczące przyjmowania kandydatów do klas II, III i IV”.

Przepis zawarty w ustępie pierwszym § 28 odnosi się do wszystkich kandydatów: zdających do kl. I-ej i innych.

Jednocześnie Ministerstwo zaznacza, że dla protokółów, wymienionych w § 28 nie będą ogłoszone specjalne wzory.

W związku z pytaniem Kuratorium, dotyczącym przyjmowania kandydatów do klas niższych od tej, do której złożyli egzamin z wynikiem ujemnym, Ministerstwo wyjaśnia, że przypadki takie są dopuszczalne, o ile komisje egzaminacyjne uznają dostateczne przygotowanie kandydatów.

2. Regulamin egzaminu ukończenia gimnazjum (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 3/37 poz. 58)¹⁾.

- a) W myśl ust. 3-go § 10 ćwiczenia cielesne nie są przedmiotem tego egzaminu, a wydrukowany omyłkowo wiersz ostatni we wzorze świadectwa egzaminu („z ćwiczeń cielesnych”) należy skreślić.
- b) Wykazy ocen z kl. IV, o których mowa w § 4—ustęp dziewiąty—są przeznaczone wyłącznie dla użytku Komisji egzaminacyjnej i mogą być zwracane kandydatom bez względu na wynik egzaminu.
- c) Eksterni nie są obowiązani przedstawiać t. zw. świadectw moralności.
- d) Dopuszczanie do tego egzaminu kandydatów ze szkół bez praw (§ 5) jest związane ściśle z wyznaczaniem przez Kuratorium komisji egzaminacyjnych, a rola Kuratorium przy dopuszczaniu tych kandydatów do egzaminu sprowadza się do zbadania ich dokumentów oraz sprawdzenia czy uiścili takse egzaminacyjną; wyniki klasyfikacji rocznej w klasie IV-ej oraz wykazy ocen nie mają w tym przypadku istotnego znaczenia dla decyzji Kuratorium.
- e) Poruszona przez Kuratorium kwestia, czy skreślenie kandydata z listy zdających (§§ 14 i 27) jest równoznaczne z niezdaniem egzaminu zostanie wyjaśniona oddzielnie.

3. Regulamin przyjmowania uczniów do liceum ogólnokształcącego.

- a) Treść § 16 odnosi się wyłącznie do kandydatów do kl. I.
- b) Zarówno w liceach z polskim, jak i z obcym językiem nauczania przedmiotami egzaminu wstępnego są tylko te, które zostały wymienione w § 10.

Wreszcie Ministerstwo wyjaśnia, że uczniom klas IV-ych gimnazjów państwowych lub prywatnych z prawami, którzy nie otrzymują świadectwa ukończenia gimnazjum, można wydawać roczne wykazy ocen.

Dyrektor Departamentu:
(—(Dr M. Pollak.

¹⁾ Dz. Urz. K. O. S. Wil. Nr 4 z 1937 r. poz. 44, 45, 47.

¹⁾ Dz. Urz. K. O. S. Wil. Nr 4 z 1937 poz. 45.

83

O K Ó L N I K

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 20 maja 1937 r. Nr II S-2103/37

Do PP. Dyrektorów, Inspektorów Szkolnych
i Kierowników wszystkich szkół w Okręguw sprawie urządzania zebrań organizacji uczniowskich
w mieszkaniach prywatnych.

W celu zapobieżenia na przyszłość stwierdzonym parokrotnie niepożądanym następstwom urządzania zebrań organizacji uczniowskich poza szkołą, zarządzam niniejszym na podstawie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 3 kwietnia 1937 r. Nr II S-2103/37, aby nie urządzano takich zebrań w mieszkaniach prywatnych, nie wyłączając mieszkań nauczycieli.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *M. B. Godecki.*

84

O K Ó L N I K

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 20 maja 1937 r. Nr O-12554/37.

Do PP. Inspektorów Szkolnych i Kierowników
Publ. Szkół Powszechnych w Okręgu

w sprawie niszczenia linii teletechnicznych.

Powiadamiam, że rok rocznie Zarząd Poczty wszczyna akcję zmierzającą do zapobiegania niszczeniu linii teletechnicznych. Szkody wyrządzane w tym zakresie przez mało uświadomioną ludność wiejską ziem północno-wschodnich są bardzo wielkie. Bezpieczeństwo i porządek publiczny wymagają przeciwdziałania temu stanowi rzeczy wszystkich czynników, które mogą mieć na to swój wpływ.

W uszkodzeniach najliczniejszy procent stanowi tłuczenie izolatorów oraz narzucanie na linie gałęzi, szmat itp. Sprawcy uszkodzeń rekrutują się w przytłaczającej większości spośród dzieci wiejskich w wieku szkolnym. Wynika stąd jasno rola, jaką szkoła może odegrać w akcji uświadamiającej.

W bieżącym roku Ministerstwo Poczty i Telegrafów wydało plakat informujący o szkodliwości niszczenia linii teletechnicznych.

Plakaty zostaną nadesłane szkołom przez placówki pocztowe wraz z ujętym na piśmie materiałem informacyjnym potrzebnym do wygłoszenia pogadanek, objaśniających szkodliwość niszczenia urządzeń teletechnicznych.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *M. B. Godecki.*

85

R U C H S Ł U Ż B O W Y.

Przeniesieni w stan spoczynku

Z dniem 30 kwietnia 1937 r.

1. Jaroszówna Teresa, nauczycielka publicznej szkoły powszechnej Nr 3, w Grodnie, na własną prośbę.

2. Szumska Franciszka, woźna Państwowego Seminarium Nauczycielskiego Żeńskiego im. Kr. Jadwigi w Wilnie, z powodu choroby.

Z dniem 31 maja 1937 r.

1. Niczyperowicz Kazimierz, nauczyciel publicznej szkoły powszechnej w Cegieli, powiatu nieświeskiego, z powodu choroby.

2. Żukowski Edward, nauczyciel publicznej szkoły powszechnej w Kłowskiach, powiatu wilejskiego, z powodu choroby.

3. Jaremińska Maria, nauczycielka publicznej szkoły powszechnej w Siwkowie, powiatu grodzieńskiego, na własną prośbę.

Pomoc bezrobotnym jest czynem
obywatelskim.

KONKURSY.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego ogłasza niniejszym konkurs na stanowiska kierowników publicznych szkół powsz. w powiecie oszmiańskim, a mianowicie:

- 1) W Oszmianie — szkoła Nr 2 — 7-kl. we własnym budynku, mieszkania dla kierownika nie ma.
- 2) W Dziewieniszkach, gm. dziewieniska, szkoła 7-kl. we własnym budynku z mieszkaniem dla kierownika.
- 3) W Smorgoniach, szkoła 7-klas. we własnym budynku z mieszkaniem (3 pokoje i kuchnia) dla kierownika.
- 4) W Sołach, gm. solskiej — szkoła 7-klas. we własnym budynku z mieszkaniem dla kierownika.
- 5) W Krewie, gm. krewskiej — szkoła 4-klas. we własnym budynku, dla kierownika mieszkania nie ma.
- 6) W Borunach, gm. kucewickiej — szkoła 3-klas. Lokal w budynku po b. seminarium nauczycielskim z mieszkaniem dla kierownika.
- 7) W Grauzyszkach, gm. grauzyskiej — szkoła 4-klas., własny gmach w budowie z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole 4-ha ziemi.
- 8) W Gudogaju, gm. polańskiej — szkoła 3-klas. Własny budynek w budowie z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole 1 ha ziemi.
- 9) W Wiszniówce, gm. Krewa — szkoła 2-klas. Własny budynek w budowie z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole 1 ha ziemi.
- 10) W Sukniewiczach, gm. smorgońskiej — szkoła 3-klas. W budowie własny budynek z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole 1 ha ziemi.
- 11) W Sućkowie gm. smorgońskiej — szkoła 3 klas. W budowie własny budynek z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole 2 ha ziemi.
- 12) W Paszkach gm. dziewieniskiej — szkoła 2-klas. W budowie własny gmach z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole 1 ha ziemi.
- 13) W Konwaliszkach gm. dziewieni-

skiej — szkoła 3-klas. W budowie własny gmach z mieszkaniem dla kierownika.

14) W Kowalach, gm. solskiej — szkoła 3-klas. W budowie własny gmach z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole 1 ha ziemi.

15) W Gieniowcach, gm. kucewickiej — szkoła 2-klas. W budowie własny gmach z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole 2 ha ziemi.

16) W Kucewiczach, gm. kucewickiej — szkoła 2-klas. W budowie własny gmach z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole 2 ha ziemi.

17) W Wojsznaryszkach Wielkich, gm. grauzyskiej — szkoła 2-klas. W budowie własny gmach z mieszkaniem dla kierownika.

18) W Tołminowie, gm. polańskiej — szkoła 2-klas. W budowie własny gmach z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole 1 ha ziemi.

19) W Maciulanach, gm. smorgońskiej — szkoła 2-klas. Budynek własny z mieszkaniem dla kierownika.

20) W Polanach, gm. polańskiej — szkoła 2-klas. Budynek własny z mieszkaniem dla kierownika.

21) W Murowanej Oszmiance, gm. oszmiańska — szkoła 3-klas. Budynek własny bez mieszkania dla kierownika.

22) W Żupranach, gm. solskiej — szkoła 4-klas. Budynek własny z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole 1 ha ziemi.

O stanowiska te ubiegać się mogą kandydaci, posiadający pełne kwalifikacje zawodowe oraz odpowiadający wymaganiom art. 12 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 47, poz. 462).

Podania należy udokumentowane winni kandydaci wnieść w drodze służbowej do Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego (przez Inspektora Szkolnego w Oszmianie) w terminie do dnia 30 od daty wyjścia niniejszego Dziennika Urzędowego.

KOMUNIKATY.

**Zakończenie nauki
w szkołach średnich ogólnokształcących
i w szkołach powszechnych.**

Ze względu na prace, związane z przyjmowaniem kandydatów do gimnazjów ogólnokształcących, liceów ogólnokształcących i pedagogicznych oraz na egzaminy ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego nowego ustroju, które będą przeprowadzone dla uczniów prywatnych gimnazjów ogólnokształcących, nie posiadających praw gimnazjów państwowych, Ministerstwo W. R. i O. P. zarządziło zakończenie nauki w gimnazjach ogólnokształcących wyjątkowo w bieżącym roku szkolnym w dniu 16 czerwca.

Po zakończeniu nauki i rozdaniu świadectw odbędą się w gimnazjach egzaminy wstępne do gimnazjów ogólnokształcących, liceów ogólnokształcących i liceów pedagogicznych. Prace te nie powinny trwać dłużej niż do końca czerwca 1937 r.

W związku z tym Ministerstwo W. R. i O. P. upoważniło kierownictwa szkół powszechnych do wydania uczniom—kandydatom do kl. I gimnazjalnej normalnych świadectw rocznych z datą 16 czerwca 1937 r. Uczniowie ci z dniem tym zakończą pracę w szkole powszechnej. Poza tymi wyjątkami nauka w szkołach powszechnych odbywać się będzie normalnie do końca roku szkolnego, tj. do dnia 21 czerwca 1937 r. (Nr II S—2663/37).

Zakończenie nauki w szkołach zawodowych.

Pan Minister W. R. i O. P. pismem z dnia 21 maja b. r. Nr III O-2980/37 zezwolił na stosowanie postanowień zarządzenia z dnia 15 kwietnia 1937 r. Nr II S-2663/37 w sprawie zakończenia nauki w szkołach średnich ogólnokształcących również do szkół średnich zawodowych, o ile względy organizacyjne, związane z przyjmowaniem do szkół zawodowych nowych kandydatów tego będą wymagały.

Uruchomienie liceów zawodowych.

Po uruchomieniu gimnazjów zawodowych następnym etapem wprowadzania w życie nowego ustroju w szkolnictwie zawodowym będzie otwarcie z początkiem r. szk. 1937/38 liceów zawodowych. Zadaniem tych liceów jest przygotowanie młodzieży do pełnienia bardziej odpowiedzialnych, a nawet samodzielnych funkcji w przedsiębiorstwach państwowych, przemysłowych i handlowych. Okoliczność ta niewątpliwie w znacznym stopniu winna przyczynić się do podniesienia poziomu i unormowania stosunków w dziedzinie życia gospodarczego. Daje również młodzieży możliwość w stosunkowo krótkim okresie czasu (3 lata) zdobycia niezależnego, a ważnego stanowiska społecznego.

Dla jednostek zdolniejszych przewiduje się po ukończeniu liceum zawodowego możliwość kształcenia się w wyższych uczelniach na wydziałach tej samej specjalności co i liceum. W Okręgu Szkolnym Wileńskim zostaną uruchomione z początkiem r. szk. 1937/38 następujące licea:

I. Państwowe Licea Przemysłowe:

Wilno ul. Holendernia 12

1. Mechaniczne
2. Elektryczne
3. Budowlane
4. Drogowe
5. Miernicze.

II. Prywatne:

1. Koedukacyjne Liceum Handlowe Polskiego T-wa Krzewienia Wiedzy Handlowej i Ekonomicznej w Wilnie ul. Mickiewicza 18.
2. Liceum Administracyjne w Wilnie tegoż Towarzystwa.
3. Koedukacyjne Liceum Handlowe Polskiej Macierzy Szkolnej w Grodnie ul. Listowskiego 33.

Termin składania podań w dyrekcjach powyższych zakładów do dn. 20 czerwca b. r. Początek egzaminów 24 czerwca b. r.

W razie wolnych miejsc przewidują się terminy przyjęć w pierwszych dniach września.

Wakacyjne kursy w. f. dla nauczycieli (lek) szkół powszechnych.

W czasie ferii letnich b. r. zorganizują Kuratoria Okręgów Szkolnych następujące kursy wakacyjne wychowania fizycznego dla nauczycieli (lek) szkół powszechnych:

1. od 3—25 lipca w Kutach, Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego,

2. od 5—29 lipca w Puławach, Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego,

3. od 1—24 lipca w Łucku, Kuratorium Okręgu Szkolnego Łuckiego,

4. od 24 czerwca — 22 lipca i 23 lipca — 20 sierpnia w Wymyślinie, Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego,

5. od 21 czerwca — 10 lipca w Wolsztynie, Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego,

6. od 5—31 lipca w Andrychowie, Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego,

7. od 2 — 22 sierpnia w Wiśle, Śląski Urząd Wojewódzki, Wydz. Ośw. Publ.

8. od 3—25 lipca w Augustowie, organizuje Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Wszystkie kursy programem swym obejmą przygotowanie nauczycieli szkół powszechnych do praktycznego prowadzenia ćwiczeń cielesnych oraz umożliwią uczestnikom podniesienie sprawności osobistej przez uprawianie ćwiczeń gimnastycznych, gier, zabaw, pływania i przez wycieczki.

Wpisowe wynosi 15 zł, uczestnicy kursu opłacają nadto 2—3 zł dziennie tytułem kosztów utrzymania i zakwaterowania.

Uczestnicy korzystać będą z 75% zniżek kolejowych, które otrzymają wraz z kartą przyjęcia na kurs. Karty przyjęcia nadto zawierać będą bliższe dane o ekwipunku, terminach, dojazdach i tp.

Zgłoszenia na kursy należy kierować za pośrednictwem inspektoratów szkolnych, do tego Kuratorium, które dany kurs organizuje, przy czym kandydat może się zgłaszać na kurs niezależnie od Okręgu Szkolnego, w którym pracuje.

Termin zgłoszeń upływa dnia 10 czerwca r.b.

Wakacyjny kurs wychowania fizycznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych w Augustowie.

W okresie ferii letnich b. r. Kuratorium O. S. Wileńskiego organizuje w Augustowie kurs wakacyjny wychowania fizycznego dla nauczycieli (lek) szkół powszechnych.

Termin trwania kursu od 3 do 25 lipca 1937 r.

Kierownik kursu: okręg. instruktor w/f Dr Józef Korta.

Program kursu — Ćwiczenia cielesne w szkole powszechnej:

a) Zabawy i gry ruchowe dla dzieci, w wieku od 7—14 lat. Znaczenie wychowawcze zabaw i gier, wskazówki metodyczne, zasób zabaw i gier dla dzieci i młodzieży szkół powszechnych.

b) Ćwiczenia gimnastyczne: wskazówki metodyczne i charakterystyka zasobu materiału ćwiczebnego objętego programem szkoły powszechnej poparta przykładami.

c) Ćwiczenia sportowe, rozrywkowe: gry i zabawy w wodzie, pływanie, wycieczki.

Ćwiczenia na kursie prowadzone będą w dwu grupach męskiej i żeńskiej.

Warunki pomieszczenia i utrzymania na kursie:

Uczestnicy kursu znajdą pomieszczenie i utrzymanie w państw. gimnazjum. Przywieźć ze sobą należy koc, poduszkę i bieliznę pościelową, strój ćwiczebny i kąpielowy. Pożądane wyekwipowanie wycieczkowe.

Wpisowe na kurs wynosi 15 zł. Koszty utrzymania należy obliczać w granicach około 60 zł (a 2,50 dziennie).

Koszty przejazdu koleją do miejsca i z powrotem pokrywają uczestnicy kursu z własnych funduszy, przy czym korzystać będą z zaświadczeń na przejazd ulgowy.

Zaświadczenia na przejazd ulgowy wydane zostaną przyjętym na kurs przez właściwe Komendy Przysposobienia Wojskowego na podstawie kart przyjęć.

Zgłoszenia i zapisy.

Nauczyciele(ki) szkół powszechnych mogą się zgłaszać na kurs wnosząc podanie za pośrednictwem Inspektoratów Szkolnych na ręce Kierownika kursu. W zgłoszeniu podać należy, czy kandydat(ka) zgłasza się po raz pierwszy na kurs wychowania fizycznego, czy też uczestniczył(a) już w kursach w latach ubiegłych gdzie i kiedy.

Przy zapisywaniu się na kurs wpisowego wpłacać nie należy, natomiast w dniu przybycia na kurs należy wpłacić na ręce kierownika administracyjnego kursu wpisowe oraz należność za utrzymanie. Zgłoszenie się na kurs obowiązuje bezwarunkowo do przybycia i w razie choroby lub innej ważnej przyczyny należy zawiadomić kierownictwo o niemożliwości przybycia, możliwie przed 30 czerwca.

Termin zapisów upływa z dniem 25 czerwca 1937 r.

Kurs przeszkolenia higienicznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

Państwowa Szkoła Higieny w Warszawie z inicjatywy i w porozumieniu z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego organizuje w okresie od 28 czerwca do 17 lipca włącznie XV kurs przeszkolenia higienicznego dla nauczycieli(lek) szkół powszechnych.

Program kursu będzie obejmował następujące działy:

- 1) higienę otoczenia (higiena budynku i urządzeń szkolnych, uzdrowotnienie miast i wsi);
- 2) higienę ucznia (odżywianie, praca umysłowa, wzrok, słuch i mowa, narządy oddychania, pierwsza pomoc w nagłych wypadkach),
- 3) higienę społeczną (walka z chorobami zakaźnymi, gruźlica, alkoholizm, zagadnienia seksualne, pielęgniarstwo społeczne);
- 4) wychowanie higieniczne w szkole, propaganda higieniczna i wychowanie fizyczne.

Kurs przeznaczony jest dla wykwalifikowanych nauczycieli i nauczycielek szkół powszechnych. Pierwszeństwo w przyjęciu na

kurs będą mieli kierownicy szkół oraz nauczyciele z ukończoną grupą geograficzno-przyrodniczą Wyższego Kursu Nauczycielskiego.

Wykłady i ćwiczenia praktyczne odbywać się będą w Państwowej Szkole Higieny; w programie ponadto pokazy i wycieczki.

Pomieszczenie i utrzymanie znajdą uczestnicy kursu w bursie Państwowej Szkoły Higieny. Koszty pobytu w bursie wynoszą 3 zł dziennie. Wpisowe na kurs wynosi 4 złote.

Zgłoszenia na kurs na formularzach kart wpisowych na kursy wakacyjne winni kandydaci przesłać przed 11 czerwca 1937 r. bezpośrednio do Dyrekcji Państwowej Szkoły Higieny w Warszawie, ul. Chocimska 24. W zgłoszeniach kandydaci winni wyraźnie zaznaczyć, czy zamierzają korzystać z bursy.

O przyjęciu na kurs oraz o przyjęciu do bursy kandydaci zostaną powiadomieni przed dniem 16 czerwca b. r.

W razie przyjęcia do bursy kandydat winien całkowitą opłatę za czas pobytu w bursie uiścić w Sekretariacie Szkoły niezwłocznie po przybyciu na kurs.

Kurs w Gdyni.

W czasie od dn. 26 lipca do 7 sierpnia 1937 r. będzie zorganizowany w Gdyni dwutygodniowy kurs dla nauczycielstwa z całej Rzeczypospolitej. W kursie tym zapewnia Kuratorium około 30 miejsc dla nauczycieli szkół powszechnych z terenu Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Tematem kursu będzie „Gdynia i polskie morze”, o następującym programie ramowym:

1. Marynarka wojenna i flota powietrzna (Oksywia i Puck)	3 dni
2. Gdynia—port—miasto — handel — żegluga	3 „
3. Hel — rybołówstwo morskie	1 „
4. Wejherowo — Kaszubi	1 „
5. Gdańsk — historia	1 „
6. Gdynia i morze — a programy szkoły powszechnej	1 „

10 dni

W dniu 6 i 7 sierpnia część uczestników jedzie do Helsinek lub Kopenhagi, a pozostali robią 2-dniową pieszą wycieczkę z Krokowa do jez. Żarnowieckiego, do ujścia Piasnicy i brzegiem otwartego morza do Hallerowa.

Koszt pobytu jednej osoby na kursie wyniesie: mieszkanie do 15 zł; utrzymanie 45 zł, wycieczki lokalne 40 zł. Razem około 100 zł. Wycieczka dwudniowa dodatkowo około 15 zł.

Wycieczka morska na „M. J. Piłsudski” w dniu 6. VIII na 3 dni i 3 godziny do Helsinek (Finlandia) będzie w cenie około 100 zł. Wycieczka morska na „S. S. Kościuszko” w dniu 7 sierpnia na 3 dni i 5 godzin do Kopenhagi będzie w cenie około 80 zł.

Starania o obniżenie tych cen są w toku.

Amatorzy tych wycieczek przy zgłoszeniu na Kurs powinni we wniosku zaznaczyć, że reflektują na wycieczkę i posiadają zarezerwowane pieniądze, co pozwoli kierownikowi Kursu na zorientowanie się w liczbie osób i na zorganizowanie zbiorowej grupy nauczycielskiej.

Uczestnicy po otrzymaniu zawiadomienia o przyjęciu na Kurs Morski po przyjeździe do Gdyni zgłoszą się w kancelarii publicznej szkoły powszechnej Nr 1 ul. 10 lutego przy Dworcu-Głównym, gdzie otrzymają informacje, dotyczące sal wykładowych internatu.

Pożądane jest, aby uczestnicy zaopatrzyli się w odpowiednie obuwie i ubranie wycieczkowe; jasiek, koc i bieliznę pościelową uczestnicy przywiozą ze sobą.

Zajęcia na Kursie będą tak zorganizowane, aby czas popołudniowy można było zużyć na kąpiele morskie. Uczestnicy są obowiązani posiadać legitymację urzędniczą względnie dowód osobisty z poświadczeniem obywatelstwa polskiego.

Karty zgłoszeń, zawierające wyraźnie wymienione: nazwisko i imię zgłaszającego się, stanowisko i miejsce służbowe, oraz dokładny adres osobisty, należy wraz z wpisowym w kwocie 7 zł przesłać do dnia 7 czerwca 1937 r. bezpośrednio do Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego. Wpisowe to należy wpłacać na konto czekowe w P. K. O. Nr 38314 Kasy Skarbowej I Urzędu Skarbowego w Wilnie, zaznaczając na środkowym odcinku blankietu nadawczego „zarachować na rachunek bieżący Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego Nr 141 tytułem wpisowego na kurs morski w Gdyni”.

Do każdego wpisowego Kuratorium dopłaci z kredytów państwowych po 15 zł.

O dokonaniem przez Kuratorium zatwierdzeniu zgłoszenia na kurs będą kandydaci

powiadomieni po dniu 10 czerwca b. r. W wypadku nieprzybycia do Gdyni kandydata, którego zgłoszenie na kurs zostało przez Kuratorium zatwierdzone, nie będą uskuteczniane jakiegokolwiek zwroty kwot wpłaconych tytułem wpisowego.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego zastrzega sobie w razie nadmiaru zgłoszeń i niemożności zapewnienia kwater w Gdyni dla zbyt wielkiej liczby kandydatów, możliwość ograniczenia liczby uczestników kursu przy zwrocie wpisowego odnośnym osobom.

Pomieszczenie wycieczek szkolnych w Obozie Emigracyjnym w Gdyni.

Na podstawie pisma Min. W. R. i O. P. z dn. 24.IV.37 r. Nr II W-2807/37 Kuratorium podaje do wiadomości, że Kierownictwo Obozu Syndykatu Emigracyjnego w Gdyni będzie przyjmować jak dawniej w sezonie letnim wycieczki szkolne na dotychczasowych warunkach z tym jednak zastrzeżeniem, że może to nastąpić tylko w tych dniach miesiąca, które będą wolne od ruchu emigracyjnego.

Wobec ożywienia w br. ruchu emigracyjnego kierownicy wycieczek chcący korzystać z pomieszczeń Obozu Emigracyjnego winni przed udaniem się do Gdyni poinformować się w kierownictwie Obozu o terminach wolnych od ruchu emigracyjnego. Nr O-12542/37.

Pielgrzymka nauczycielstwa do Częstochowy.

Wileński Komitet Ogólnopolskiej Pielgrzymki Nauczycielstwa na Jasną Górę prosi nas o zamieszczenie następującego komunikatu:

1. Pielgrzymka przybywa do Częstochowy dn. 24 czerwca 1937 r. Szczegóły, dotyczące terminu wyruszenia pociągu popularnego z Wilna na trasie Wilno, Grodno, Białystok oraz postoje na niektórych większych stacjach, podane będą na kartach kontrolnych;

2. Każdy uczestnik pielgrzymki winien wykupić za pośrednictwem Komitetów dekanalnych (powiatowych) względnie w Komitecie Wileńskim bezpośrednio:

- a) Kartę kontrolną na przejazd z Wilna, Grodna, Białegostoku do Częstochowy i z powrotem w cenie zł 15. Jeżeli kontyngent wyjeżdżających z Wilna będzie wynosił 500 osób, to uczestnikom wyjeżdżającym z Grodna zwróci się po zł 2-60 gr, zaś wyjeżdżającym z Białegostoku—zł 4.

Za przejazd ze stacji na szlaku Wilno—Grodno opłaca się takse wileńską, a na szlaku Grodno—Białystok—takse grodzieńską,

- b) Kartę uczestnictwa w cenie 50 groszy, oraz
c) Wpłacić 50 groszy na pokrycie wydatków organizacyjnych;

3. Karta kontrolna uprawnia do wykupienia biletu kolejowego ze stacji wyjazdowej do styczeń (Wilno, Grodno, Białystok) z ulgą 50%, to jest cały bilet normalny, wykupiony przy wyjeździe (nprz. w Mołodecznie do Wilna) uprawni do bezpłatnego przejazdu powrotnego do stacji wyjazdowej (nprz. z Wilna do Mołodeczna); w tym celu należy zachować Kartę kontrolną i bilet (nprz. Mołodeczno—Wilno) do końca podróży;

4. Kwotę zł 16 — należy przekazać do Komitetu Wileńskiego na P. K. O. Konto Czekowe Nr 700.137, właściciel Konta: Chrześcijański Bank Spółdzielczy na Antokolu w Wilnie, zaznaczając na odwrocie środkowej części blankietu „Pielgrzymka Nauczycielstwa”. Gotówkę można wpłacać i do Komitetów powiatowych w terminie nieprzekraczalnym do 10 czerwca r. b.—Po tym terminie żadne zgłoszenia przyjmowane nie będą;

5. Należy mieć przy sobie dowód osobisty lub legitymację z fotografią;

6. W pielgrzymce mogą wziąć udział członkowie rodzin nauczycielskich;

7. Karty kontrolne i karty uczestnictwa będą rozesłane uczestnikom za pośrednictwem Komitetów powiatowych. W wyjątkowych razach—pod adresem wpłacającego i w tym celu należy podawać na blankiecie wyraźny adres.

8. Wszelkich informacji szczegółowych udziela zainteresowanym Komitety powiatowe lub Komitet Wileński za nadesłaniem znaczka lub karty na odpowiedź.

Wileński Komitet Ogólnopolskiej Pielgrzymki Nauczycielstwa na Jasną Górę mieści się przy ul. Św. Ignacego 3 m. 7 (godz. od 17 do 19).

Księża — wizytatorzy rel. rz. kat. na terenie okręgu.

Kuria Metropolitalna Wileńska pismem z dnia 21 kwietnia 1937 r. Nr. R. S. 154 powiadomiła, że na terenie archidiecezji wileńskiej i Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego wizytatorami nauki religii są: ks. kan. Stanisław Maciejewicz, ks. kan. Leon Żebrowski (jednocześnie radca Kurii do spraw szkolnych), ks. pref. Paweł Bekisz i ks. kan. Antoni Songayło. Ci wizytatorzy mają upoważnienie do wizytowania nauki religii we wszystkich szkołach publicznych, tak średnich jak i powszechnych, na terenie całej archidiecezji, Wizytatorami szkół powszechnych są dziekani na terenie swoich dekanatów, przy tym dziekani: grodzieński, białostocki, lidzki, i głębocki mają upoważnienie do wizytowania również nauki religii w szkołach średnich.

Film pt.: „Ku wolności”.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zwraca uwagę na film pt. „Ku wolności”, jako zasługujący na obejrzenie głównie przez młodzież szkół średnich.

Nr II-13350/37.

Miesięcznik „Rodzina i Dziecko”.

Zgodnie ze statutami szkół powszechnych (§ 67) i gimnazjów (§ 52) pożądanym jest zwiększenie współpracy szkoły z domem i pobudzenie Kół Rodzicielskich do wypowiedziania się i zgłaszania spostrzeżeń w sprawach wychowawczych. Zbieranie materiałów oświetlających zainteresowania młodego pokolenia i sposób reagowania dziecka na metody wychowawcze na tle spostrzeżeń rodzicielskich, może przyczynić się w dużym stopniu do sprostowania i zrewidowania poczyniań szkoły. Zagadnienia te omawiane są systematycznie w czasopiśmie „Rodzina i Dziecko”.

Z tych względów Kuratorium O. S. Wil. zwraca uwagę na to czasopismo, mogące żywo zainteresować i szkołę i rodziców. Artykuły tam ogłaszane mogą być przedmiotem rozważań na zebraniach rodziców i nauczycielstwa.

Adres Red. i Adm.: Warszawa, Zakopianska 31. Prenumerata roczna zł 7,50. Konto P. K. O. 14020.

Wyd. pt.: Walki 1 p. p. Legionów o Białystok na tle bitwy warszawskiej w 1920 r.

W rocznicę odzyskania Niepodległości, nakładem Zarządu Grodzkiego Związku Rezerwistów w Białymstoku zostało wydane specjalne wydawnictwo pt.: „Walki 1 p. p. Legionów o Białystok na tle bitwy warszawskiej w 1920 r.” w/g opracowania p. płk. Bor-kiewicza Adama — Dyrektora Muzeum Józefa Piłsudskiego i rezerwisty-białostoczanina Grzegorzycyka Stanisława.

Wydawnictwo to zostało wydane w celu uczczenia pamięci legionistów poległych w walkach stoczonych w Białymstoku i jego okolicach w dniach 19, 20, 21 i 22 sierpnia 1920 r. oraz utrwalenia wdzięczności społeczeństwa białostockiego dla 1 p. p. Legionów i zachowania jej u przyszłych pokoleń i po wieczne czasy, za zwycięskie odparcie bolszewików.

Dochód z om. wydawnictwa zostanie przeznaczony na budowę Domu Ludowego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Białymstoku oraz szkolenie kadr dla obrony granic.

Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Lwów.

Morcinek Gustaw: Łysek z pokładu ldy. Opowiadanie. Wydanie drugie z ilustracjami. Lwów, 1937. Str. 40. Cena: zł 0.50.

Dybczyński Tadeusz: W poprzek Sybiru. Powieść podróżnicza. Wydanie drugie. Lwów 1937. Str. 312. Cena: zł 4.20.

W r. 1915 ustępujący z Warszawy Rosjanie dokonują licznych aresztowań wśród młodzieży [harcerskiej, deportując najczynniejsze jednostki w głąb Rosji. Pomiedzy wielu innymi los ten spotyka grono harcerskie dziewcząt i chłopców, których najeźdźcy

wywożą do dalekiego Kraju Narymskiego na Syberii. Tam, na miejscu przeszło stuletniej męczeńskiej kaźni tyłu najlepszych synów Ojczyzny, pędzą młodzi Polacy smutny żywot wygnańczy dopóki przy pomocy przyjaciół — rodaków nie uda się im wydostać z niewoli i po różnych ciekawych przygodach drogą przez kraje i morza północne wrócić do Polski, w przeddzień Jej Odrodzenia.

Żywa i pociągająca akcja powieści toczy się na tle egzotycznych stosunków i bujnej przyrody Syberii, które autor, sam były Sybirak, zna doskonale i odtwarza z prawdziwą plastyką.

Mieczysław Rybczyński: Wisła od źródeł do morza. (Drogi wodne i porty). Lwów 1937 r. Str. 176. 78 ilustr. Cena: zł 2,60.

Książka ta, ujęta w formę żywej i zajmującej opowieści, acz napisana przez znakomitego specjalistę — naukowca, zaznajamia młodych czytelników z naszymi drogami i urządzeniami wodnymi, ich stanem, oraz znaczeniem gospodarczym.

Michałowski Kazimierz: Delfy. Z 83 ilustracjami. Lwów 1937 r. Str. 156+2 nlb. Cena 4 zł.

Jest to tomik pierwszy z cyklu p. t.: „Grecja i Rzym”, poświęconego życiu i kulturze świata klasycznego, a zarazem pierwsza w literaturze polskiej monografia słynnych z wyroczni Delf.

Manteuffel Jerzy: „Książka w starożytności”. Z 26 ilustracjami. Lwów. 1937 r. Str. 120+1 nlb. Cena: zł 3.

Jest to drugi tomik z cyklu p. t. „Grecja i Rzym”, który ma za zadanie dostarczanie źródłowych, ale podanych w przystępnej formie wiadomości o życiu i kulturze dawnych Greków i Rzymian.

Śliwińska Ewa: „Historia naszych zbóż”. Lwów. 1937. Str. 89 + 4 nlb. 44 ilustr. Cena: zł 1,70.

Praca p. Śliwińskiej jest przykładem dobrze pomyślanej książki naukowo-popularnej. Na 89 stronicach przedstawiła autorka w sposób jasny i przejrzysty, opierając się na najnowszych badaniach historycznych i etnograficzno-porównawczych, rozwój dziejowy kultury roślin uprawnych od czasów najdawniejszych aż do dni naszych.

Ferdynand Śliwiński: Jaką wybrać szkołę?

Praktyczne informacje dla rodziców i młodzieży. 1937 r. Str. 64. Cena zł 0,60.

Przewidziane na jesień uruchomienie szkół licealnych stawia rodziców przed koniecznością dokładnego zorientowania się w nowym ustroju szkolnym. Zorientowanie się to książka p. Śliwińskiego może znakomicie ułatwić.

W sposób jasny i przystępny omawia autor nowy ustrój i organizację szkolnictwa, udzielając wyczerpujących odpowiedzi na wszystkie możliwe pytania z tego zakresu.

Broszura jest dobrym uzupełnieniem dodatku do Dziennika Urzędowego K. O. S. Wil. Nr 5 z 1937 r. „Informatora szkół zawodowych”.

Książnica — Atlas, Lwów — Warszawa.

Tom V encyklopedii „Świat i Życie” stanowi dalszy ciąg i konieczne uzupełnienie czterech pierwszych tomów tego pożytecznego wydawnictwa; zawierały one mianowicie artykuły syntetyczne ze wszystkich dziedzin wiedzy, życia i kultury, zaś tom V zawiera krótkie wzmianki informacyjne (z których każda jest jednak całością), tak, iż stanowi rodzaj małej encyklopedii podręcznej, niej zaopatrzonej do tego w bardzo szczegółowy indeks do czterech pierwszych tomów.

Stanisław Szober: Słownik Ortoepiczny. Jak mówić i pisać po polsku. Wydawnictwo M. Arcta. Warszawa 1937. 600 stron dużego formatu w 6 zeszytach do września 1937. W prenumeracie tylko zł 22.20 za całość, tj. 3.70 (z przesyłką zł 3.95) za zeszyt. Ukażał się zeszyt I, II i III.

Głodnego nakarmić, nagiego przyodziać.

Pomoc bezrobotnym to wzmocnienie obrony wewnętrznej Państwa.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.**DZIAŁALNOŚĆ KOMITETU OKRĘGOWEGO T-WA POPIERANIA BUDOWY PUBLICZNYCH SZKÓŁ Powszechnych w Wilnie w R. 1936.**

Stan organizacyjny. W pracy organizacyjnej T-wa w roku 1936 w dalszym ciągu odgrywał dużą rolę czynnik administracji szkolnej, a przede wszystkim nauczycielstwo. Czynnione w niektórych obwodach próby większego zainteresowania pracą T-wa i wciągnięcia do niej czynnika pozaszkolnego nie dały wyraźnego wyniku. Dużą przeszkodą w nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z Kołami w terenie przez Zarządy Komitetów Obwodowych i Okręgowego była wynikająca z dyrektywy Zarządu Głównego T-wa konieczność ograniczenia do minimum wydatków administracyjnych T-wa. Ta ściślejsza więź organizacyjna okazała się niezbędną, szereg bowiem Kół, a nawet niektóre Zarządy Komitetów Obwodowych, nie pobudzone stale i nie instruowane na miejscu, nie potrafiły przejawiać żywszej działalności, zmierzającej zarówno do szerszego propagowania zadań T-wa, jak i pomnażania jego środków, tak bardzo potrzebnych na naszym terenie, gdzie ogromny niedobór budynków szkolnych wymaga intensywnej pomocy w zakresie budowy.

Brak rocznych sprawozdań organizacyjnych z niektórych obwodów nie daje możliwości podania dokładnych liczb istniejących kół, członków zwyczajnych i uczestników. Z częściowo otrzymanych sprawozdań wynika, że liczba kół i członków zwyczajnych T-wa co najmniej zmalała mimo zorganizowania szeregu nowych Kół i pozyskania nowych członków. Pochodzi to stąd, że na początku organizacji T-wa w Okręgu powstało cały szereg Kół, które od chwili zorganizowania nie podjęły żadnej działalności i figurowały tylko w ewidencji, wskutek czego musiały być skreślone. W roku 1936 wzrosła natomiast liczbą członków dożywotnych o 16-u oraz uczestników, co należy podkreślić jako objaw dodatni.

Na tym miejscu Zarząd Komitetu Okręgowego apeluje do Komitetów Obwodowych o zrobienie wysiłków, aby martwe Koła tam, gdzie one jeszcze pozostały, pobudzić do ży-

cia drogą reorganizacji, a nie skreślał ich z ewidencji.

Stan finansowy.

Wpływy Komitetu Okręgowego w roku 1936 wyniosły:

1. Pozostałość gotówki w dniu 1 stycznia 1936 r.	zł 72.666.87
2. Subwencje od Zarządu Głównego	„ 150.000.—
3. Zwroty rat udzielonych pożyczek	„ 12.560.—
4. Odsetki za nieterminowe spłacanie rat pożyczki	„ 21.66
5. Legitym. członk. zwycz., legit. uczestn., znaczki składowe oraz cegiełki	„ 36.702.51
6. Wpłaty członków dożywotnich „	1.963.18
7. Wywieszki	„ 895.—
8. Znaczki na świadectwa szkolne „	26.322.99
9. Ofiary i imprezy bez Tygodnia Szk. Powszechnej	„ 3.817.61
10. Tydzień Szkoły Powszechnej „	24.661.03
11. Inne łącznie z odsetkami	„ 2.444.63
12. Ryczałt z Funduszu Pracy na opłac. pracow. bezr.	„ 600.—
13. Oblig. poż. narod. pozost. z r. 1935 z tyt. czł. doż.	„ 250.—
14. Oblig. poż. narod. pozost. z r. 1935 z tyt. ofiar	„ 400.—
15. Oblig. otrzymane w roku 1936 tytułem ofiar	„ 1.150.—
16. Wpływy niewyjaśnione na R-ku Sum Przejściowych	„ 13.874.—
Suma ogólna	<u>zł 348.329.48</u>

Wydatki wyniosły w roku 1936:

1. Pożyczki na budowę szkół	zł 252.700.—
2. Zasiłki bezzwrotne na budowę szkół	„ 6.000.—
3. Przelew na rzecz Zarządu Głównego (25 % wpływów) „	27.055.55
4. Wynagrodzenie personelu biurowego wraz z ubezpieczeniem społecznym	„ 6.186.34
5. Przejazdy i diety	„ 266.60
6. Materiały pisarskie	„ 67.30
7. Druki	„ 96.74
8. Porto	„ 624.07
9. Opłaty manipulac. w instyt. bankowych	„ 82.10

10. Różne nieprzewidziane wydatki	zł 1.129.50
11. Ryczałty na wydatki kancelar. „	1.800.—
12. Koszta administracyjne Kół „	86.92
13. Urządzenie Tygodnia Szkoły Powszechnej	„ 1.098.—
14. Obligacje wysł. do Zarz. Główn. tytułem ofiar	„ 1.550.—
15. Wynagrodz. pracown. bezrob. z ryczałtu otrzymanego z Funduszu Pracy	„ 111.—
Razem	zł 298.854.12
Pozostałość gotówki na rok 1937	„ 49.475.36
Suma ogólna	<u>zł 348.329.48</u>

Wysoka pozostałość gotówki na rok 1937 podyktowana została dyrektywą Zarządu Głównego, aby wpływy od października rezerwować na rok następny, pozwala to bowiem na bardziej realne przewidywanie gospodarki w roku następnym i umożliwia wydatniejszą akcję T-wa już na początku sezonu budowlanego, kiedy gotówka jest najbardziej potrzebna.

W stosunku do roku poprzedniego wpływy własne Komitetu Okręgowego w roku 1936 zmniejszyły się o zł 26.905.21, co uniemożliwiło pełne zrealizowanie planu w zakresie pomocy na budowę. Przyczyny tego można się dopatrywać w obniżeniu składki członkowskiej z 4 zł na 2 zł, nie jest to jednak wyłączna przyczyna. Niewątpliwie grało tu pewną rolę trwające od szeregu lat pogłębianie się złego stanu materialnego ludności i zaznaczająca się na tym odcinku wyraźna poprawa ułatwi niezawodnie T-wu osiągnięcie wyższych wpływów z terenu w roku bieżącym, trzeba jednak podkreślić, że do tego niezbędna jest większa niż w r. 1936 aktywność poszczególnych ogniw samego T-wa.

W zestawieniu wydatków Komitetu Okręgowego uderza wysoka kwota wpływów niewyjaśnionych. Jest to stała bolączka, pochodząca stąd, że wpłacający często nie podaje pochodzenia przekazywanych kwot. Uniemożliwia to Zarządowi Komitetu Okręgowego prawidłowe księgowanie wpływów, zabiera sporo czasu i powoduje kosztowną korespondencję z Kołami, której przecież łatwo można byłoby uniknąć, gdyby wysyłający pieniądze zrobił

zawsze odpowiednią adnotację na blankiecie nadawczym.

Akcja budowy szkół powszechnych. Wobec ogromnych potrzeb w zakresie izb szkolnych i mocnego nacisku terenu o pomoc na budowę szkół rozpoczętych, Zarząd Komitetu Okręgowego w 1936 r. wszystkie swe środki finansowe skierował na budowę, odkładając sprawę urządzeń szkolnych i zaopatrzenia szkół w pomoce naukowe na lata dalsze. Plan pomocy na akcję budowlaną, nakreślony na rok 1936, okazał się znacznie realniej opracowany, niż w latach poprzednich, został bowiem w 14-u obwodach w 100 % zrealizowany. W planie tym tylko 6 punktów, w któ-

rych projektowane były nowe budowy, odpadło, ponieważ gminy nie potrafiły zorganizować budowy; 5 punktów w woj. wileńskim przesunięto do planu 100 szkół im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, subsydiowanych przez Rząd, co pozwoliło Komitetowi Okręgowemu wydatniej zasilić inne budowy; wreszcie 7 punktów nie zostało zrealizowanych z powodu nieosiągnięcia przez Komitet Okręgowy pełnej prelimitowanej kwoty wpływów. Punkty te zostały przesunięte do planu na rok 1937.

Wyniki tej akcji przedstawia poniższe zestawienie:

1.	Obwód brasławski	na 4 punkty	otrzymał zł	13.500	pożyczki
2.	" głębocki	" 1 punkt	" "	3.000	"
3.	" oszmiański	" 6 punktów	" "	14.500	"
4.	" postawski	" 4 punkty	" "	8.000	" i 2.000 zas.
5.	" święciański	" 3 "	" "	12.500	"
6.	" wilejski	" 12 punktów	" "	22.700	" i 1.000 "
7.	" Wilno—m.	" 1 punkt	" "	10.000	"
8.	" wil. trocki	" 1 "	" "	4.000	"
9.	" baranowicki	" 6 punktów	" "	18.000	" i 2.000 "
10.	" lidzki	" 5 "	" "	17.500	"
11.	" nieświeski	" 7 "	" "	29.000	"
12.	" nowogrodzki	" 2 punkty	" "	6.000	"
13.	" słonimski	" 8 punktów	" "	26.000	"
14.	" szczuczyński	" 2 punkty	" "	8.000	"
15.	" wołczyński	" 7 punktów	" "	22.500	" i 1.000 "
16.	" grodzieński	" 8 "	" "	15.500	"
17.	" suwalski	" 5 "	" "	7.000	"
18.	" wołkowyski	" 3 punkty	" "	15.000	"

Ogółem wypłacono na 85 punktów . . . zł 252.700 pożycz. i 6.000 zas., w czym zł 24.000 na 6 punktów pozostałych z roku 1935.

Nierównomierna pomoc dla poszczególnych obwodów wywołana została przede wszystkim nierównomierną sprawnością Komitetów Obwodowych w organizowaniu akcji budowlanej, ponadto podyktowana została względami

na pilniejsze potrzeby i stopień zaangażowania się gmin w budowie oraz racjami natury ogólnopństwowej.

Przy tej pomocy T-wa osiągnięto w poszczególnych obwodach:

brasławskim	—	izb lekc. wyk.	16,	rozp.	3,	mieszk. naucz. wyk.	4,	rozp.	—
głębockim	—	" "	—,	"	2,	" "	—,	"	2
oszmiańskim	—	" "	7,	"	3,	" "	2,	"	—
postawskim	—	" "	8,	"	5,	" "	—,	"	6
święciańskim	—	" "	6,	"	5,	" "	—,	"	—
wilejskim	—	" "	19,	"	12,	" "	1,	"	—
Wilnie—m.	—	" "	8,	"	—,	" "	—,	"	—
wil. trockim	—	" "	2,	"	2,	" "	2,	"	—

baranowickim	—	izb lekc. wyk.	10,	rozp.	1,	mieszk. naucz. wyk.	1,	rozp.	—
lidzkim	—	" "	8,	"	9,	" "	6,	"	—
nieświeskim	—	" "	19,	"	20,	" "	—,	"	5
nowogródzkim	—	" "	3,	"	9,	" "	—,	"	—
słonimskim	—	" "	15,	"	26,	" "	2,	"	3
szczuczyńskim	—	" "	6,	"	3,	" "	—,	"	3
wołożyńskim	—	" "	16,	"	6,	" "	1,	"	5
grodzieńskim	—	" "	24,	"	5,	" "	3,	"	—
suwalskim	—	" "	6,	"	2,	" "	—,	"	3
wołkowyskim	—	" "	8,	"	2,	" "	2,	"	—

Ogółem: izb lekc. wyk. 181 rozp. 115 mieszk. naucz. wyk. 24 rozp. 27

Porównanie tych danych z danymi z roku 1935 wykazuje, że choć pomoc T-wa była w roku sprawozdawczym mniejsza, efekt tej pomocy był większy, gdyż wykończono o 73 izby szkolne więcej, niż w roku 1935. Jest to objaw dodatni, świadczy bowiem, że rola T-wa, którego zadaniem jest nie finansowanie budowy, ale przychodzenie z pomocą tam, gdzie ona jest potrzebna i wyzwalanie inicjatywy i środków materialnych, tkwiących w terenie, zaczyna być właściwsza.

Działalność Zarządu Komitetu Okręgowego. W roku 1936 Zarząd odbył 6 posiedzeń. Dla unormowania czynności członków Zarządu został przyjęty odpowiedni regulamin, który spowodował usprawnienie prac Wydziału Wykonawczego Zarządu.

Dużą troską Zarządu było uporządkowanie rachunkowości nie tylko z r. 1936, ale i z lat poprzednich i wyrównanie zaległości, spowodowanych oszczędnościową gospodarką finansową w dziale administracyjnym. Dzięki doraźnemu zaangażowaniu pomocy i uzyskaniu biurowych sił pomocniczych z Funduszu Pracy zaległości zostały wyrównane.

Najwięcej uwagi poświęcono zrealizowaniu zakreślonego planu w zakresie pomocy na budowę szkół. Dużą troską Zarządu były starania o uzyskanie od gmin przypadających w roku 1936 rat pożyczek, udzielonych w poprzednich latach, bowiem na przewidywanych z tego tytułu wpływach był oparty preliminarz budżetowy. Niepokojącym objawem są napływające z gmin podania o umorzenie udzielonych poprzednio pożyczek. Podania takie z reguły musiały być i nadal będą załatwiane odmownie.

Zarząd wypowiedział się przeciwko wysuniętemu na Walne Zgromadzenie T-wa

projektowi zaangażowania T-wa w akcję wydawania podręczników szkolnych. Motywem tego stanowiska były ogromne, stojące jeszcze przed T-wem na szereg lat potrzeby w zakresie budownictwa szkolnego i niemożność uszczuplania w tym dziale funduszy, oraz to, że T-wo jako instytucja wyższej użyteczności nie powinno angażować się w operacje finansowe. Motywy te znalazły uznanie w Zarządzie Głównym i T-wo do akcji wydawniczej nie przystąpiło.

Akcja „Tygodnia Szkoły Powszechnej” zorganizowana była w roku sprawozdawczym z większym nakładem energii niż poprzednio. Przygotowano odpowiednią instrukcję dla Kół, wydrukowano afisze propagandowe oraz ulotki z dołączoną deklaracją, rozesłano listy ofiar wzmocniono akcję propagandową przez radio, prasę i odpowiednie prelekcje.

Zamierzenia na rok 1937. W dniu 21 marca rb. odbyło się w gmachu Kuratorium Okręgu Szkolnego Ogólne Zgromadzenie Komitetu Okręgowego T-wa w obecności Pana Kuratora M. B. Godeckiego i przy udziale 16-tu delegatów obwodowych.

Po przyjęciu sprawozdania i udzieleniu ustępującemu Zarządowi absolutorium, Zgromadzenie dokonało wyboru nowych władz Komitetu Okręgowego.

No w y Zarząd ukonstytuował się w następującym składzie:

Prezes, p. Kazimierz Sławiński, Profesor U. S. B.

Wiceprezes, p. Stefan Babiński, Naczelnik Wydziału K. O. S. Wil.

Skarbnik, p. Jan Lachowicz, Wizytator Szkół K. O. S. Wil.

Zastępca Skarbnika, p. Wiktor Gryglewski, Wizytator Szkół K. O. S. Wil.

Sekretarz, p. Leon Łyszczarczyk,
Kierownik szkoły powsz. w Wilnie.

Członkowie: p. Maria Hillerowa,
Ławnik m. Wilna, p. Aleksander Zube-
lewicz, Naczelnik Wydziału Urzędu Woje-
wódzkiego, p. Władysław Kamiński,
Poseł na Sejm.

Do Komisji Rewizyjnej powołano:
p. Witolda Staniewicza, Rektora U.S.B.,
p. Mariana Biernackiego, Dyrektora
P. K. O. i p. Redaktora Stanisława Ko-
dzia.

W imieniu delegatów obwodów p. Mrocz-
kowski, a w imieniu ustępującego Zarządu
p. Bąbiński złożyli p. Rektorowi Staniewiczowi
podziękowanie za skuteczną dotychczasową
pracę na stanowisku prezesa Komitetu Okrę-
gowego. P. Rektor Staniewicz podziękował
za dotychczasową współpracę członkom Za-
rządu, podkreślił, że w swej pracy na stano-
wisku prezesa spotkał się z bardzo życzli-
wym i w pełni pozytywnym stanowiskiem
władz szkolnych, za co w szczególności pp.
Kuratorom Szelańskiemu i Godeckiemu
złożył podziękowanie, nowemu zaś Zarządowi
życzył owocnej pracy.

W planie pracy na rok 1937 przewidziano
zakończenie prac nad uporządkowaniem ra-
chunkowości w okręgu, zorganizowanie odpo-
wiedniego nadzoru nad niższymi ogniwami
organizacyjnymi i pobudzenie ich do żywszej
działalności przez nawiązanie bezpośredniego
kontaktu z Komitetami Obwodowymi i Kołami
w terenie oraz wzmocnienie egzekutywy w sto-
sunku do Kół i gmin w celu wydobycia zaleg-
łych należności T-wa.

Plan budowlany na rok 1937 przewiduje
mniejszą sumę pomocy dla woj. wileńskiego,
niż dla pozostałych województw, ponieważ
Wileńszczyzna została zasilona milionem zło-
tych ze Skarbu Państwa na budowę 100 szkół
im. Pierwszego Marszałka Polski, wskutek cze-
go gminy są już zaangażowane na sumę
przeszło milion złotych i angażowanie ich
w nowe budowy byłoby ryzykowne. Punkt
ciężkości zatem został skierowany na szkoły
już rozpoczęte i będące na wykończeniu.

W liczbach plan pomocy na budowę szkół
w roku 1937 przedstawia się następująco:

Dla Wileńszczyzny projektuje się przy-
dział zł 62.500 na wykończenie 7 szkół, dal-
szą budowę 4 i nowych 4.

Dla woj. nowogródzkiego projektuje się
przydział zł 122.500 na wykończenie 7 szkół,
dalszą budowę 23 i nowych 6.

Dla woj. białostockiego przewiduje się
przydział zł 50.000 na wykończenie 7 szkół,
dalszą budowę 6 i nowych 3.

Razem planem budowlanym objęto 67
szkół na sumę zł 235.000. W razie jednak
zwiększenia się wpływów Komitetu Okręgo-
wego plan ten będzie odpowiednio rozsze-
rzony.

Ze zgłoszonych przez Komitety Ob-
wodowe na Zgromadzenie Komitetu Okręgo-
wego wniosków—przyjęto do przekazania Za-
rządowi Głównemu sprawę konieczności prze-
sunienia terminu „Tygodnia Szkoły Powszech-
nej” na dogodniejszą porę i usunięcia kolizji
z terminami „Tygodnia” innych organizacyj
oraz sprawę uproszczenia czynności kancela-
ryjnych i administracyjnych T-wa. Inne wio-
ski przekazano Zarządowi Komitetu Okręgo-
wego do przepracowania.

Rok 1937, w którym okrąg wileński otrzy-
mał większą liczbę nowych etatów nauczy-
cielskich z zapowiedzią, że w następnych la-
tach należy się również przygotować na wy-
datniejsze powiększenie ich liczby, stawia
przed T-wem wzmożone zadania. Aby etaty
te były należycie użyte w terenie i umożli-
wiły objęcie obowiązkiem szkolnym i tych
dzieci, dla których obecnie nie ma miejsca
w szkole, musi być wydatnie rozwinięta i wzmo-
żona akcja budowy nowych szkół w terenie.
Poprawiająca się sytuacja gospodarcza w kraju
pozwoli niezawodnie wyzwolić więcej środków
finansowych w gminach na akcję budowy
szkół. Same jednak gromady i gminy zada-
niom tym nie sprostają bez pomocy T-wa.
Stały fundusz obrotowy Komitetu Okręgo-
wego na akcję budowlaną, jaki się tworzy ze
spłacanych przez gminy pożyczek, jest jeszcze
mały i musi być stale zasilany przez coroczne
dochody T-wa z innych źródeł, a przede
wszystkim ze sprzedaży cegiełek, składek
członkowskich, Tygodnia Szkoły Powszechnej
i imprez. Źródła te powinny być w pełni wy-
zyskane przez wszystkie ogniwa organizacyjne
T-wa. To też Zarząd Komitetu Okręgowego
apeluje do wszystkich ogniw organizacyjnych,
aby w obliczu rosnących potrzeb, ale i więk-
szych możliwości ich zaspakajania — podwoili
swe wysiłki zarówno w kierunku propagowa-

nia zadań T-wa i zjednywania nowych członków, jak i usprawnienia własnej wewnętrznej pracy. Wzmożenie wysiłków pozwoli nam lepiej niż dotychczas spełnić postawione Towarzystwu zadania.

TEATR A MŁODZIEŻ SZKÓŁ ŚREDNICH W OKRĘGU SZKOLNYM WILEŃSKIM.

(Wyciąg ze sprawozdania szczegółowego, obejmującego 5 lat istnienia Wileńskiego Teatru Szkolnego, zorganizowanego przez Kuratorium Okr. Szk. Wil.).

Dążąc się do podniesienia wychowania estetycznego w szkołach średnich, Kuratorium Okr. Szk. Wil. przystąpiło w r. 1932 do dość wszechstronnej akcji, zmierzającej ku ożywieniu młodzieżowych zainteresowań teatralnych i pogłębieniu ich w zakresie kultury mowy polskiej.

Sprawa ta wydawała mi się tym pilniejszą, że teren Wileńszczyzny, posiadający różnorodne elementy etnograficzno-językowe i wystawiony w ciągu wieków na działanie różnych kultur, wymaga wzmożonej pracy dla ochrony i rozwoju pierwiastków zachodnio-europejskich, promieniujących między innymi za pośrednictwem języka polskiego.

Wychodząc z założenia, że dobry teatr polski, dostosowany do poziomu i potrzeb szkoły średniej, może okazać przemożny wpływ na kształcenie smaku estetycznego, uspołecznienie młodzieży i pogłębienie w niej związków z kulturą polską, przystąpiono do organizacji: 1) stałego teatru w Wilnie dla młodzieży szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli w Wilnie, Trokach i Nowej Wilejce; 2) teatru międzyszkolnego, mającego za zadanie zespolenie młodzieży różnych narodowości (ze szkół polskich, żydowskich, litewskich, rosyjskich i białoruskich) w pracy inscenizacyjnej, opartej na pomysłowości i inicjatywie uczniowskiej pod opieką wybranych nauczycieli; 3) szkolnego teatru objazdowego, prowadzonego przez zespół aktorów zawodowych z Teatru Miejskiego w Wilnie i mającego na celu uprzyśtępnienie literatury dramatycznej szkołom średnim na prowincji.

Zanim zostaną zakończone sprawozdania z działalności Teatru Międzyszkolnego i Szkol-

nego Teatru Objazdowego, podaje się najważniejsze dane, dotyczące życia Teatru dla młodzieży szkół średnich w Wilnie.

Bieżącym rokiem sprawozdawczym zamykamy pięcioletni okres istnienia stałego Teatru dla młodzieży szkół średnich.

W ciągu tych 5 lat artystyczne kierownictwo Teatru Szkolnego należało do p. M. Szpakiewicza, dyr. Teatru Miejskiego na Pohlance w Wilnie, Kuratorium zaś sprawowało opiekę nad: 1) doбором specjalnego repertuaru, 2) utrzymaniem odpowiedniego poziomu aprobowanych przedstawień, 3) ustaleniem terminów przygotowanych widowisk, 4) ucześnieowaniem młodzieży do teatru wraz z nauczycielami, 5) organizacją środków finansowych. Taki podział pracy był przestrzegany również w bież. roku szk. 1936/37.

Na początku tego roku opracowano repertuar Teatru Szkolnego w porozumieniu z Dyrekcjami szkół średnich w Wilnie, Ogniskiem Metodycznym jęz. polskiego i Dyrekcją Teatru Miejskiego.

Ostateczne ustalenie listy sztuk, przeznaczonych dla młodzieży szkół średnich, zostało dokonane po szczegółowej analizie w dn. 18 listopada 1936 r. na posiedzeniu Komisji Teatralnej.

W dn. 12 października 1936 r. Kuratorium wydało w sprawie teatru szkolnego pismo, normujące: 1) ilość uczniów(ic) i opiekujących się nimi nauczycieli na każdym przedstawieniu Teatru Szkolnego; 2) kolejność przedstawień i zasady sporządzania szczegółowych terminarzy, rozsyłanych do szkół na tydzień przynajmniej przed mającym się odbyć widowiskiem; 3) sposoby należytego przygotowania młodzieży szkolnej do korzystania z zapowiedzianych przedstawień; 4) metodyczne wyzyskiwanie wrażeń teatralnych w pracy dydaktycznej na lekcjach przedmiotów humanistycznych przy traktowaniu Teatru Szkolnego jako pracowni polonistycznej, niezbędnej przy realizacji obowiązujących programów; 5) wysokość opłat na fundusz teatralny, które w bież. roku sprawozd. wydatnie obniżono do 3 zł w stosunku rocznym zamiast 5 zł, pobieranych w latach ubiegłych.

Zgodnie z opracowanymi zasadami wystawiono następujące sztuki dla młodzieży w terminie od 9 października 1936 r. do 7 maja 1937 r.:

- 1) Bogusławski i jego scena — Winc. Rapackiego,
- 2) Intryga i Miłość — Fr. Schillera,
- 3) Majster i Czeladnik — J. Korzeniowskiego,
- 4) Odludki i poeta — Al. Fredry,
- 5) Poskromienie złośnicy — W. Szekspira,
- 6) Mazepa — J. Słowackiego.

Ogółem odbyło się 60 przedstawień, na których było 36.486 widzów — uczniów(ic) i nauczycieli. Oprócz tego z przedstawień Teatru dla młodzieży szkół średnich korzystały liczne zastępy uczniów i nauczycielstwa z prowincji przy okazji wycieczek szkolnych lub zjazdów pedagogicznych, odbywających się w Wilnie.

Do Teatru uczęszczała w bież roku szk. młodzież 35 szkół m. Wilna i Nowej Wilejki, w tej liczbie 16 szkół państwowych i 19 prywatnych, z których 22 należą do typu ogólnokształcącego i 13 do zawodowego.

Koszty przedstawień w roku szk. 1936/37 wyniosły 18.976 zł, wpłynęło zaś z opłat na fundusz teatralny do dn. 4 maja 1937 r. 14.212 zł 95 gr.

Rok sprawozdawczy wykazuje pewną niżkę w liczbie wystawionych sztuk i ilości widzów, jak również zmniejszenie opłat za przedstawienie.

Frekwencja młodzieży w latach ubiegłych była wyższa i dochodziła do 56.000 (r. szk. 1934/35).

Zmniejszenie liczby młodocianych widzów w bież. roku szk. spowodowane zostało częściowo redukcją liczby klas w szkołach średnich ogólnokształcących, jak również likwidacją niektórych typów szkół w związku z reformą szkolną, częściowo zaś 40% obniżką opłat na fundusz teatralny, co w konsekwencji uszczupliło ilościowo repertuar.

Pomimo trudnych warunków ekonomicznych większości uczącej się młodzieży, na przedstawienie Teatru Szkolnego mieli możliwość uczęszczać wszyscy uczniowie, niezależnie od ich stanu materialnego i uiszczonych opłat.

W roku sprawozdawczym, jak i w latach ubiegłych, utrzymano z całą skrupulatnością zasadę powszechności w uczęszczaniu młodzieży szkolnej do teatru.

Stosowano 50% zniżki w opłatach za teatr dla szkół najbiedniejszych, nadto ok. 20% ogółu uczniów, uczęszczających do teatru szkolnego, korzystało z zapomóg na opła-

cenie teatru lub z umorzenia zaległych należności.

Sztuki, przeznaczone dla Teatru Szkolnego, reżyserowano ze szczególną starannością.

Widowiska były poprzedzane krótkimi objaśnieniami wstępnymi, ujmującymi syntetycznie najistotniejsze zagadnienia w wystawianym utworze w zakresie treści lub techniki inscenizacyjnej.

Pierwsze przedstawienie dawano zazwyczaj w godzinach wieczornych dla publiczności, dla młodzieży zaś szkolnej rozpoczynano widowiska o godz. 16.

Przedstawienia, zrealizowane w bież. roku szkolnym, miały bogatą oprawę sceniczną, jak „Bogusławski i jego scena”, — sztuka, wystawiona ze szczególnym pietyzmem z okazji 150-lecia teatru polskiego w Wilnie, — lub J. Słowackiego „Mazepa”, zagrany na zakończenie pięciolecia Teatru Szkolnego.

Inne utwory wyróżniały się na scenie pomysłowością reżyserii i starannością opracowania widowiskowego. („Poskromienie złośnicy”, „Intryga i miłość”).

O wysokim poziomie artystycznym i oryginalnych twórczych sposobach reżyserii w teatrze szkolnym świadczą tak głosy miejscowej i stołecznej krytyki, jak i opinia kół nauczycielskich oraz młodzieży szkolnej, uwydatniającej w 3 kolejnych ankietach stały wzrost zainteresowań literaturą gramatyczną i sztuką teatralną.

Zamykając sprawozdanie z działalności Teatru szkolnego za r. szk. 1936/37, dołącza się kilka cyfr, charakteryzujących ewolucję powyższych instytucji w Wilnie w ciągu 5 lat.

Największe trudności w organizacji przedstawień występowały w r. szk. 1932/33, kiedy to trzeba było żmudnie określać podstawy teatru młodzieżowego, wyjaśniać korzyści intelektualne i wychowawcze, jakieby mogła osiągnąć szkoła średnia z funkcjonowania stałego teatru szkolnego, wreszcie największe szkopyły wystąpiły w akcji zdobywania odpowiednich funduszy, któreby umożliwiały całej młodzieży szkół średnich uczęszczanie do teatru — bez względu na stopień zamożności rodziców.

Początkowe założenia ideologiczne Wileńskiego Teatru dla młodzieży szkół średnich wszelkich typów zostały częściowo scharakteryzowane w artykule E. Rz. p. t. „O należyte

wyzyskanie teatru dla celów szkoły średniej w Wilnie" (Dziennik Urzędowy KOSW. z dn. 1 listopada 1932 r. nr 11, poz. 145)

Następnie sprawy organizacyjne, dotyczące założenia teatru dla młodzieży, były omawiane na zebraniach pp. Dyrektorów i Nauczycieli.

Corocznie były wydawane szczegółowe instrukcje, regulujące sprawy uczęszczania uczniów(ic) do teatru, ich zachowanie się, opracowywanie wrażeń teatralnych, wyzyskiwanie zebranych spostrzeżeń na lekcjach szkolnych i t. p.

Na skutek powyższej akcji umożliwiono młodzieży wszystkich szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli w Wilnie, Trokach i Nowej Wilejce oglądanie 37 utworów dramatycznych, reprezentujących wszystkie ważniejsze epoki i style w rozwoju teatru europejskiego.

W roku szk. 1932/33 wystawiono nast. dzieła sceniczne:

- 1) Niebieski ptak — M. Maeterlincka,
- 2) Zygmunt August — St. Wyspiańskiego,
- 3) Don Carlos — Fr. Schillera,
- 4) Przepióreczka — St. Żeromskiego,
- 5) Wesele — St. Wyspiańskiego,
- 6) Wróg ludu — H. Ibsena.

Na przedstawieniach tych sztuk było 43050 widzów spośród młodzieży szkolnej.

W następnym 1933/34 roku szkolnym Teatr wystawił 8 sztuk:

- 1) Most—Szaniawskiego,
- 2) Triumf medycyny,
- 3) Dziady — A. Mickiewicza w inscenizacji L. Schillera,
- 4) Biuro pocztowe — R. Tagorego,
- 5) Terrakogę — sztukę japońską,
- 6) U mety — Roztworowskiego,
- 7) Pana Geldhaba — A. Fredry,
- 8) Skąpea — Moliera.

Frekwencja widzów (uczniów i nauczycieli) osiągnęła liczbę 56800.

W trzecim roku istnienia (1934/35) teatr wystawił 9 sztuk:

- 1) Zwyciężyłem kryzys — Volpiusa,
- 2) Zaczarowane koło — Rydla,
- 3) Moralność p. Dulskiej — Zapolskiej,
- 4) Hamlet — W. Szekspira,
- 5) Opowieść zimowa — K. Dickensa,
- 6) Emil—dedektyw — przedstawienie regionalne,
- 7) Śluby panieńskie — A. Fredry,

8) Chory z urojenia—Moliera,

9) Ptak — Szaniawskiego.

Na przedstawieniach było 55792 widzów—uczniów i nauczycieli.

W 4 roku teatr szkolny mógł się poszczycić wystawieniem nast. arcydzieł:

- 1) Edyp — Sofoklesa,
- 2) Makbet — Szekspira,
- 3) Mieszczanin Szlachcicem — Moliera,
- 4) Wesele Figara — Baumarchais,
- 5) Rewizor — Gogola,
- 6) Grube ryby — Bałuckiego,
- 7) Damy i huzary — A. Fredry,
- 8) Świerszcz za kominem — Dickensa.

Widzów było 49998.

Ogółem w ciągu 5 lat Teatr szkolny miał 242126 widzów.

Do liczby tej nie są wliczone kilkutyśięczne zastępy młodzieży ze szkół powszechnych, które korzystały z takich przedstawień, jak „Niebieski ptak” Maeterlincka, „Świerszcz za kominem” Dickensa, „Mieszczanin szlachcicem”—Moliera, „Zaczarowane koło”—Rydla i inne.

Niewątpliwie liczba młodocianych widzów, korzystających z teatru szkolnego w Wilnie przekroczyła ćwierć miliona.

Niewątpliwie również jest dodatni wpływ Teatru Szkolnego na młodzież tak pod względem intelektualnym i estetycznym, jak i w zakresie wychowawczym.

Najważniejszą jednak pozycją w pięcioletnim dorobku Teatru szkolnego jest pozyskanie wielotysięcznych rzesz młodzieży dla sztuki teatralnej i wytworzenie nowego widza, który się przyczyni do odrodzenia Sztuki w Polsce.

Edw. Rzeszowski.

Tysiące ludzi są bez dachu, bez odzieży, bez jedzenia. Ratujmy ich od zimna i głodu.

KONFERENCJA OKRĘGOWA DYREKTORÓW SZKÓŁ ŚREDNICH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH I ZAKŁADÓW KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI.

W dniach 30 kwietnia i 1 maja b. r. odbyła się w Wilnie konferencja okręgowa dyrektorów i przełożonych zakładów średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli pod przewodnictwem Kuratora Okręgu Szkolnego p. Bronisława Mariana Godeckiego, z udziałem Dyrektora departamentu Min. W. R. i O. P. p. d-ra Michała Pollaka, Wizytatora minister. p. St. Seweryna, naczelnika wydziału i wizytatorów szkół średnich oraz 67 dyrektorów i przełożonych. Podczas omawiania niektórych spraw obecny był również Naczelnik wydziału programowego Ministerstwa W. R. i O. P. p. dr Bogdan Suchodolski.

Otwierając konferencję zaznaczył p. Kurator, że ma ona charakter roboczy i organizacyjny. Stwierdza, że rok obecny nastęrczał dużo trudności. Musieliśmy baczyć, aby uchronić młodzież od niebezpieczeństw w związku z zaburzeniami na uniwersytetach. Zdołaliśmy wytworzyć atmosferę, w której zewnętrzny spokój nie został zakłócony. Wybryki należały do wyjątków, lecz pewne napięcia i przeżycia niewątpliwie istniały, gdyż ścierały się wpływy rodziców, prasy, ulicy i t. d. Przeżycia młodzieży dają dużo materiału do rozważania. Na konferencji wszystko musi być przeopjone troską o należyte wychowanie młodzieży. Stoi przed nami kwestia oddziaływania, zdobywania zaufania i wytwarzania zaufania i wytwarzania atmosfery, która uodpornia młodzież. Na gruncie pracy należy wykazać pozytywne cele wychowawcze, wpa-jać zrozumienie i poczucie zadań obywatela-Polaka, budzić poczucie honoru, godności, uczciwości i świadomości zadań społecznych. Jeśli bezwład w społeczeństwie utrudniał tę pracę, to obecnie trudność ta znika, a moment skupienia społeczeństwa uczniów ma przykład w społeczeństwie starszym. Jeśli ideały młodzieży mają sięgać daleko, wskazywać trzeba na ambicje i ideały polskiej kultury. Musimy mieć do dyspozycji wewnętrzne wartości wychowawcze, stąd też na porządku dziennym konferencji znajduje się referat o wielkim znaczeniu wychowawczym, o przysposobieniu wojskowym.

I.

PRZYSPOSOBIENIE WOJSKOWE

(ref. wiz. minist. p. St. Seweryna)

Przysposobienie wojskowe młodzieży jest częścią pracy nad przysposobieniem całego społeczeństwa do obrony kraju. Sytuacja obecna nakłada na nas obowiązki zmierzające do skupienia wszystkich sił. Polska nie może bowiem pozostać obojętna wobec gwałtownego zbrojenia się sąsiadów.

Cele jakie sobie P. W. zakreśla, są następujące:

a) odnośnie do młodzieży męskiej:
1. wyrabianie podstawowych cnót żołnierskich,
2. utrwalanie i praktyczne stosowanie nabytych wiadomości z zakresu obrony kraju,
3. ćwiczenie sprawności wojskowej w zakresie służby szeregowca.

b) odnośnie do młodzieży żeńskiej:
1. wyrabianie poczucia podstawowego obowiązku obrony Państwa,
2. utrwalanie i praktyczne stosowanie nabytych wiadomości w zakresie obrony kraju,
3. ćwiczenie sprawności technicznych, wojskowych służb pomocniczych, w ratownictwie sanitarnym, obronie przeciwlotniczo-gazowej i łączności.

Aby te cele osiągnąć, należy w szkole zorganizować odpowiednio pracę oraz wytworzyć właściwą atmosferę.

1. Wychowanie.

W pracy wychowawczej należy zwrócić uwagę na czynniki duchowe, które są podstawowe i rozstrzygające w wychowaniu przyszłego żołnierza — obywatela (podniesienie poziomu ideowego młodzieży, poczucie autorytetu, karność i dyscyplina). W dziedzinie życia organizacyjnego młodzieży szkoła dążyć będzie do skupienia wysiłków w niewielkiej ilości organizacji, które muszą działać sprawnie. W wychowaniu fizycznym i sportowym tylko to jest wartościowe, z czego korzystać może przysposobienie wojskowe. Sport bowiem stał się funkcją ogólnopubliczną.

Na pierwszym miejscu muszą stanąć sporty bezpośrednio użyteczności dla przysposobienia wojskowego np. strzelectwo, pływanie, szermierka, jazda na motocyklach i rowerach, sporty wodne, lekkoatletyka i gimnastyka. W całym wychowaniu fizycznym należy dążyć do wyrobienia tężyzny fizycznej. Ponieważ wszystkie trudy może przetrwać tylko organizm należycie dożywiony, przeto wielki nacisk położyć trzeba na dożywianie.

2. Nauczanie.

W wymaganiach należy wzmóc umiejętną egzekutywę, zrywając z infantylizacją w nauczaniu. Poza tym należy zwracać uwagę we wszystkich przedmiotach na wyzyskiwanie tego, co łączy się z przygotowaniem do obrony państwa nie tylko z zakresu fizyki, chemii, geografii, ale również języka polskiego, historii, zajęć praktycznych i t. d.

3. P. W.

Cele swoje osiąga P. W. tylko w zespole innych prac szkolnych. Cele te określa program.

Szczegółowy program będzie ustalany corocznie. Młodzież należąca do P. W. tworzy hufce noszące nazwę szkoły. P. W. jest przedmiotem obowiązkowym w kl. IV gimnazjum oraz I i II liceum. Hufiec szkolny P. W. jest zorganizowany na sposób wojskowy; pozostaje pod opieką komendanta, którym jest nauczyciel mający odpowiednie kwalifikacje, o ile możliwości nauczyciel wychowania fizycznego. Komendantką hufca żeńskiego ma być instruktorka P. W.

4. Stosunek dyrektora i nauczycieli do P. W.

Dla dyrektora i nauczycieli P. W. jest przedmiotem stałej i specjalnej pieczy. Dyrektor powinien: 1) koordynować wszystkie czynniki, współdziałające z nim w pracy wychowawczej i wytworzyć w szkole odpowiednią atmosferę dla rozwoju tych dziedzin pracy, które przyczyniają się do rozwoju P. W., 2) zainteresować przysposobieniem wojskowym wszystkich nauczycieli, położyć nacisk na te punkty programu, które się łączą z P. W., oraz wymagać od wszystkich nauczycieli jednolitej i czynnej postawy wychowawczej, 3) kontrolować pracę w P. W. i pracę nauczycieli nad elementami P. W., 4) udzielać poparcia moralnego i materialnego w zaopatrzeniu hufca w pomoce naukowe. Wszyscy nauczyciele powinni: 1) czynną i jednolitą postawą i rozsądną egzekutywą, opanowaniem się i oszczędnością w słowach, punktualnością i niezawodnością, oraz właściwym stosunkiem do spraw wojskowych przyczyniać się do wytworzenia w szkole atmosfery potrzebnej do wychowania przyszłego żołnierza — obywatela, 2) właściwie i pozytywnie ustosunkować się do spraw P. W., współdziałać z dyrektorem i nauczycielem P. W. nad realizacją zadań P. W. w zakresie swoich przedmiotów, 3) w sposób właściwy zwracać uwagę na zachowanie się, znaczenie karności w życiu zbiorowym, 4) utrzymywać kontakt z wojskiem i organizacjami P. W. zwłaszcza na terenie przygranicznym.

P. Kurator przestrzegł przed niebezpieczeństwami, które grożą jednolitemu i właściwemu traktowaniu tej dziedziny pracy i przygotowania szkolnego. Niebezpieczeństwa polegają mogą na niedomiarze lub nadmiarze. Przez niedomiar grzeszyć będą ci, którzy nie doceniają tej strony życia. Ewentualność druga, to moment nadmiaru. Odróżnić należy entuzjastów i gorliwców. Ci ostatni biorą rzeczy po wierzchu, od formy. Jasnym jest, że zagadnienie P. W. staje się niezmiernie istotnym postulatem wchodzącym w skład programu wychowawczego. Na pytanie jednak, czy szkoły mają się stać koszarami, odpowiedź brzmi „nie”, podobnie na pytanie, czy w szkole będzie się tylko przygotowywać żołnierzy. Szkoły będą dalej kształcić pełnowar-

tościowych obywateli, urzędników, lekarzy, rolników, inżynierów, artystów, literatów, badaczy naukowych, ale w każdym z nich chcemy widzieć żołnierza z ducha, psychicznie przygotowanego do obrony państwa. Oprócz zaprawy fizycznej każdy z nich ma mieć czerstwą zaprawę duchową. W treści P. W. musi być to wszystko, co wysoko postawi młodzież treść państwa, podniesie poczucie, że w Polsce poszanowanie człowieka stało i stoi wysoko, że wszelkie osiągnięcia były w Polsce podporządkowane wartościom kultury i ducha.

II.

Zgodnie z programem konferencji uczestnicy zgłosili szereg kwestyj i pytań w odniesieniu do egzaminów wstępnych do gimnazjum, egzaminów ukończenia gimnazjum i egzaminów wstępnych do liceum. Wyjaśnień i odpowiedzi udzielił p. Nacz. Lubojacki. Najważniejsze z nich opiewają:

a) Egzamin wstępny do kl. I lub wyższej.

1) Nie należy robić trudności, jeśli dolna granica wieku kandydata przekroczone jest o kilka miesięcy. Granica górna może być przekroczone o jeden rok tylko za zezwoleniem Kuratorium, 2) Trzeba porozumieć się z inspektorami szkolnymi, które szkoły powszechne otrzymają prawa w przyszłym roku szkolnym. Dla kandydatów z tych szkół należy zorganizować egzamin skrócony, 3) Dla należytego przeprowadzenia egzaminów należy dopilnować, aby nauczyciele poznali programy szkoły powszechnej, 4) Przy rozważaniach, jak egzaminować, trzeba wziąć pod uwagę artykuł umieszczony w Dz. Urz. Kurat. O. S. Wil., 5) Pytać z historii ma egzaminator z jęz. polskiego, 6) Przy egzaminowaniu kandydatów ze wsi i ze sfer robotniczych trzeba brać pod uwagę mniejszą kulturę środowiska i stosować wymagania względniejsze, 7) Przy podziale taksy egzaminacyjnej należy uwzględnić również delegata szkoły powszechnej i lekarza szkolnego, 8) Po jakiej przerwie (§ 24 Regul.) może dyrektor przyjąć ucznia bez egzaminu, decydować należy indywidualnie w każdym wypadku. Również indywidualnie rozpatrywać trzeba sprawy dopuszczenia do egzaminu, gdy uczeń przed końcem roku występuje ze szkoły. Wypadki zaprzestania nauki

z powodu choroby należy traktować liberalniej. Nie tolerować natomiast „uciekania” przed otrzymaniem stopnia niedostatecznego na świadectwie rocznym, 9) Przy egzaminowaniu należy unikać, o ile możliwości, systemu grupowego, 10) Księga protokołów egzaminu wstępnego ma być podobna, jak księga protokołów R. P., 11) Dyrekcje mają obowiązek zawiadamiania rodziców pisemnie o złych postępach uczniów, a zwłaszcza przewidziany w Regul. R. P. obowiązek zawiadamiania rodziców o złych postępach tych uczniów, którzy nie mają być przyjęci do szkoły. (6 tyg. przed końcem roku szk.).

b) Egzamin ukończenia gimnazjum i egzamin wstępny do liceum.

1) Sprawę egzaminów wstępnych do liceów i zwolnień od nich załatwiają R. P. we własnym zakresie działania, 2) Szkoły bez praw mogą przyjmować do liceów przez siebie organizowanych na podstawie świadectwa ukończenia klasy czwartej we własnej szkole, 3) Taksa za egzamin ukończenia gimnazjum wynosi 40 zł i ma być wpłacana na konto 38314 Kuratorium O. S. Wil. Taksa za egzamin wstępny do liceum wynosi 10 zł.

Na kilka pytań odpowiedział p. Wizyt. Seweryn:

1) Zalecona jest ostrożność w dopuszczaniu uczniów do liceum. Ministerstwo zostawiło decyzję o zwolnieniu od egzaminów uznaniu R. P., 2) Świadectwa ukończenia klasy VI dają prawo ubiegania się o przyjęcie do liceów, 3) Rady Pedagogiczne mogą uznawać za uzdolnionych do klasy niższej kandydatów, którzy zdawali egzamin do klasy odpowiednio wyższej z wynikiem ujemnym, 4) Do kl. II — IV obowiązuje egzamin wstępny z wszystkich przedmiotów a więc także i ćwiczeń cielesnych i zajęć praktycznych, 5) W sprawie uprawnień absolwentów liceów p. wizytator przypomniał oświadczenie Pana Ministra, że każdy wydział licealny uprawnia do studiowania w wyższych uczelniach. Uniwersytety będą przeprowadzać pewne egzaminy wstępne, w których wyniknie konieczność uzupełnień programowych, 6) Przy przyjmowaniu do liceów absolwentów innych szkół trzeba się porozumiewać z tymi szkołami, 7) Uczniów kl. IV, którzy poprzednio byli w kl. VI, należy uważać za drugorocznych, 8) Kandydaci

do liceum pedagogicznego, którzy nie mają ukończonej klasy IV, muszą najpierw złożyć egzamin przewidziany dla eksternów celem uzyskania świadectwa ukończenia gimnazjum.

c) Egzaminy dojrzałości.

P. Wiz. Rzeszowski omówił sprawę egzaminu dojrzałości na podstawie materiału dostarczonego przez szkoły w sprawozdaniach z egzaminów w roku ubiegłym. Wynika z nich, że istnieją niedociągnięcia w sposobie przeprowadzania egzaminów. Na pierwszy plan wysuwają się niedociągnięcia organizacyjne, które wynikają stąd, że przygotowanie egzaminu dojrzałości odbywa się zbyt późno. Już na początku roku winni być uczniowie poinformowani o wymaganiach przy egzaminie. W ten sposób egzamin przestanie być niespodzianką i odbędzie się w spokoju. Wiele jest niedociągnięć w poprawianiu wypracowań. Mało uwagi zwraca się na treść prac. Recenzje bywają błędne, lub wymijające, powinny zaś być jasne, i wyraźnie sprecyzowane. Na stronę zewnętrzną trzeba zwracać baczną uwagę. Pytania nie zawsze są związane wewnętrznie. Pomija się naukę o języku, pyta się bez tekstów. Przy egzaminie z jęz. starożytnego po macoszemu traktuje się kulturę antyczną. Przy egzaminie z fizyki należy wprowadzać i wymagać umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy fizycznej. Przewodniczący winni nadawać sprawozdaniom z egzaminu charakter rzeczowy.

III.

KLASYFIKACJA.

(ref. przełoż. p. J. Bohdanowiczówny)

Kuratorium zażądało od szkół średnich po pierwszym półroczu 1936/37 statystyki klasyfikacji z motywacją ocen niedostatecznych, przekraczających 20 proc. Ten materiał statystyczny dostarczony przez 26 szkół państwowych i 27 szkół prywatnych oświeśla w pewnym stopniu stan klasyfikacji w gimnazjach Okręgu. Stan ten zilustrowała prelegentka w zakresie poszczególnych przedmiotów wyliczeniami, które znalazły plastyczne przedstawienie w nader starannie opracowanych wykresach i tablicach.

Polegając na wyjaśnieniach podanych przez dyrekcje, można przyczyny nadmiernej liczby stopni niedostatecznych wyjaśniać różnymi względami. Najważniejsze z nich są:

a) Przyczyny związane z ogólną organizacją szkolnictwa, np. przygotowanie uczniów do gimnazjum przez szkołę powszechną,

b) w zbyt trudnym lub zbyt obszernym materiale programowym upatrują niektórzy trudności pracy w klasie I-ej z historii, w I i II z języka obcego, w III i IV z fizyki, w III z geografii. Przyczyny złych ocen sprowadzają się też do podręczników np. w kl. II z matematyki, w III z łaciny,

c) Przyczyny mające źródło w nauczycielu polegają na 1) surowej klasyfikacji w pierwszym półroczu, traktowanej jako zabieg wychowawczy w wielu szkołach, bądź jako środek represyjny wobec zachowania

się uczniów (spóźnianie się, niekarność, lekceważenie przedmiotu, brak pilności). Środek ten najczęściej jest stosowany przy ocenie postępów z ćwiczeń cielesnych,

d) Przyczyny ocen ujemnych, mające źródło w uczniu są rozliczne. Dużo tych ocen powstaje z powodu braków w opanowaniu pewnej partii materiału nauczania (np. gramatyki we wszystkich językach), braku w zakresie słownictwa języków obcych, w opanowaniu działań na liczbach całkowitych i na ułamkach. Bardzo pospolite są braki w ortografii i słabe prace piśmienne w wszystkich językach oraz matematyce. Okres dojrzewania wpływa głównie na zmniejszenie się pilności, a także trudności w skupieniu uwagi i na bierne ustosunkowanie się do przedmiotów pracy.

e) Około 40 szkół podaje jako przyczyny ocen niedostatecznych złe warunki domowe, słabe zdrowie i środowisko (wiejskie, małomiasteczkowe, mniejszościowe).

Słabe postępy wynikające z organizacji szkolnictwa, z winy nauczycieli, lub z powodu gorszej pracy w okresie dojrzewania nie powinny być powodem klasyfikacji ujemnej. Niedostateczne oceny jako zabieg wychowawczy, czy też środek represyjny nie są właściwą reakcją ze strony nauczyciela.

Zdaniem prelegentki zagadnienie racjonalnej klasyfikacji prowadzi do następujących warunków: 1) właściwej selekcji przy przyjmowaniu do gimnazjum, 2) odpowiedniego rozplanowania materiału naukowego z uwzględnieniem warunków szkolnych, 3) wystarczającego wyposażenia pracowni w potrzebne pomoce naukowe i urządzenia, 4) starannej pracy nauczyciela i zwrócenia uwagi na sposób zadawania oraz umiejętnego egzekwowania wiadomości ucznia, 5) stosowania właściwych metod nauczania, 6) należytego wykorzystania podręczników, 7) dla zorganizowania pracy domowej ucznia konieczny jest kontakt z opieką domową w formie organizowania wspólnych zebrań klasowych rodziców i nauczycielstwa w celu omówienia wymagań programu oraz metod nauczania, 8) opieka szkoły bardziej jeszcze potrzebna jest uczniom mieszkającym na stacjach, 9) organizowanie burs jest palącą koniecznością.

W dyskusji traktowano szczególnie żywo zagadnienie selekcji w odniesieniu do młodzieży przybywającej z ośrodków wiejskich, wskazując na konieczność stosowania wobec tych kandydatów innych kryteriów niż wobec młodzieży z większych ośrodków miejskich (ks. Pardo, ks. Grodzis, dyr. dyr. Płocha, Biernacki, Mężyk, Wojakiewicz). Zwrócono też uwagę na trudność utrzymania jednego frontu wymagań w stosunku do chłopców i dziewcząt w szkołach koedukacyjnych (dr Rybicki), potrzebę wprowadzenia większej liczby godzin języka polskiego w gimnazjach o mieszanym składzie uczniów (dyr. Szyknis, niedostatki podręczników dla szkół mniejszościowych (dyr. Szyszknis), potrzebę zorganizowania poradnictwa zawodowego (dyr.

Smoter), wpływ procesów związanych z dojrzewaniem młodzieży (przełoż. Staniewiczowa), autonomię nauczycieli w stawianiu ocen (dyr. Krukowski, dr Hirschberg), trudności programowe (przełoż. Niedźwiecka).

P. Wiz. Balicki zebrał rezultaty dyskusji, dzieląc warunki, które wpływają na klasyfikację na niezależne od szkoły (np. dojrzewanie) i podlegające jej wpływowi oraz modyfikacji (np. liczebność klas, uposażenie pracowni, podręczniki). Najistotniej jednak występuje rola i zadanie nauczyciela, który w swej pracy musi głównie i stale akcentować wyniki. Niezbędnym warunkiem dobrych wyników jest racjonalny rozkład materiału, sumienne opanowanie lekcji, rekapitulacja i kontrola każdej lekcji. Zadawać należy kierując się celowością i możliwościami uczniów, sprawdzać stosując bezwzględna i nieugięta egzekutywę w zakresie opanowania materiału, także w znaczeniu pamięciowym. Z podręcznika należy robić użytek właściwy, wprawiając uczniów w umiejętność korzystania z niego w pracy domowej. W takich warunkach ilość stopni niedostatecznych ograniczy się do minimalnej i odpadną oceny stosowane dla wywołania postrachu lub w celu represji.

Na zakończenie stwierdził p. Kurator, że wyodrębnienie w dyskusji sprawy selekcji okazało się pożyteczne, wyniosła bowiem na światło dzienne wiele zabarwień lokalnych. Jednak wraz z regionalizmem zjawia się też przesada. Podniesiony w dyskusji moment nieśmiałości młodzieży wiejskiej jest przerysowany i polega na przesadzie, a zachowanie się młodzieży wiejskiej jest — podobnie jak młodzieży miejskiej — zależne od wielu czynników. Niewątpliwie odmienności młodzieży wiejskiej o charakterze przemijającym w ciągu pobytu ucznia w szkole, trzeba mieć na uwadze. Ostrzej np. występują braki w zakresie języka polskiego, powolniejsze jest tempo rozwoju umysłowego. Nie należy jednak tych różnic przejawiać ani też w ostrożności selekcji popadać w przesadę.

IV.

ORGANIZACJA ROKU SZKOLNEGO.

Wyjaśnienia udzielone przez p. nac. Lubojackiego:

1) Programy liceów ogólnokształcących pedagogicznych otrzymają nauczyciele dość wcześniej przed rozpoczęciem roku szkolnego, 2) Liczba kandydatów potrzebnych do uruchomienia liceum bifurkacyjnego musi wynosić conajmniej 10 w danym wydziale, 3) Przy zgłaszaniu kandydatów do liceów należy zwracać uwagę na to, jakiego języka obcego nowożytnego uczyli się dotychczas w gimnazjum jako obowiązkowego. Przyjąć należy zasadniczo liczbę 10 jako minimum potrzebne do uruchomienia grupy; w razie zgłoszeń kandydatów w mniejszej liczbie od wymienionej, uczeń może pobierać naukę prywatnie i podlega wówczas egzaminowi z danego języka, 4) Wykaz pomocy naukowych w liceum matem.-fiz. i przyrodniczym ogłosił Min. W. R. i O. P., które już obecnie wydaje odpowiednie biuletyny, 5) Nadmiar zgłoszeń do różnych typów liceów będą w większych ośrodkach regulować między sobą dyrekcje, 6) Szkoły prywatne mogą tworzyć licea przy dowolnej ilości zgłaszających się.

Wyjaśnienia udzielone przez p. Kuratora:

1) Ścisły kontakt między liceami pedagogicznymi a szkolnictwem powszechnym jest zalecony. W niektórych konferencjach inspektorów szkolnych będą uczestniczyli dyrektorzy liceów pedagogicznych, 2) Zgłoszenia nauczycieli w sprawie zezwoleń na zajęcia dodatkowe muszą być dokonane do 1.IX. Zgłoszenia późniejsze będą załatwiane bezwzględnie odmownie. Zasadniczo władze szkolne obserwować będą w udzielaniu zezwoleń, potrzebę zatrudniania nauczycieli bezrobotnych, 3) Z wielką powściągliwością będzie się udzielać zezwoleń na kursy maturalne, wyjątki jedynie dla W. K. N., 4) Przy wyborze typu liceum przez młodzież trzeba dbać, aby decyzje młodzieży były przemyślane i aby w kwestii wyboru nie rządził przypadek.

Wyjaśnienia udzielone przez pana Dyrektora Departamentu dra Pollaka:

a Licea pedagogiczne.

1) Jedną z najważniejszych jest kwestia liceów pedagogicznych. Zdołano bowiem w roku bieżącym uzyskać powiększenie etatów o 2000, w roku przyszłym przewiduje się dalsze 4000 etatów. Z tego wynika, że trzeba

przygotować dopływ nauczycieli, stąd konieczność przeprowadzenia propagandy za wstępowaniem do liceów pedag. i szczególną troską powinno być pozyskanie młodzieży męskiej,

2) Dąży się także do ustalenia godzin nauczycieli w liceach pedagogicznych tak, aby stworzyć warunki dla wydajnej pracy pedagogicznej. To samo odnosi się do szkół ćwiczeń. Wymiar godzin nauczycieli w ćwiczeniówkach będzie odpowiednio obniżony,

3) Taksa administracyjna w liceach pedagogicznych ma być bardzo wydatnie obniżona,

4) Dla uczniów liceów pedagogicznych przewiduje się stypendia w dużych rozmiarach, aby mogli korzystać z internatów,

5) Nie przewiduje się zupełnie otwarcia prywatnych liceów pedagogicznych.

b Gimnazja.

Wobec przewidywanej rewizji programu gimnazjów, Ministerstwo prosi o nadesłanie uwag przez Kuratorium. Ministerstwo zamierza wprowadzić rysunek jako przedmiot obowiązkowy ze względu na sprawę obronności państwa. Zajęcia praktyczne dla dziewcząt pójdą w kierunku uwzględnienia robót kobiecych.

c Licea ogólnokształcące.

1) Sieć szkolna przewiduje licea ogólnokształcące tam, gdzie była VII i VIII klasa. Dotyczy to też liceów prywatnych. Sieć ta jest prowizoryczna w dalszym ciągu, bo właściwą orientację uzyska się dopiero po egzaminach wstępnych. Dopiero w lipcu zostaną ogłoszone punkty, w których powstaną licea, oraz kreowane wydziały. W roku przyszłym przewiduje się dalsze korektury,

2) Sprawa podręczników uległa opóźnieniu—dla wielu przedmiotów będą wykorzystane podręczniki kl. VII.

3) Dobór nauczycieli do liceum ureguluje rozporządzenie Pana Ministra. Ustalono, że uczyć w nich mogą również wybitniejsi nauczyciele z egzaminem uproszczonym,

4) Odnośnie do nauczycieli zajmujących się pracą naukową wydane będzie zarządzenie, aby zwalniani byli od różnych czynności, otrzymali zniżki godzin i t. p.

d Sprawy egzaminacyjne i organizacyjne.

1) Tendencją regulaminu egzaminów wstępnych jest ułatwienie dostępu do gimnazjów młodzieży ze wsi i ośrodków fabrycznych. Elementy zdolne z tych środowisk należy otoczyć opieką i życzliwością. Łączy się z tym sprawa stypendiów. Drugą tendencją regulaminu jest duży liberalizm i swoboda. Aby dziecka nie odrzucać od razu, można egzamin powtarzać po wakacjach. Kolejną cechą regulaminu jest oparcie się na zaufaniu do Rady Pedagogicznej przy zwalnianiu uczniów od egzaminu wstępnego do liceum,

2) Pan Minister wydał tylko zarządzenie w sprawie otwarcia klasy I liceów. Rozmyślenie nie opracowano statutu. Przewiduje się też rewizję statutu gimnazjów i dlatego pożądaną są uwagi z terenu oparte na 4-letnim doświadczeniu. Uwagi te będą substratem do przepracowania statutu obowiązującego, a równocześnie pomocą przy opracowaniu statutu licealnego. Oba statuty tworzyć mają statut szkoły średniej ogólnokształcącej,

3) Przewiduje się również zmiany regulaminu egzaminów wstępnych, jeśli praktyka życiowa wykaże jego nierealność lub niedociągnięcia,

4) Koedukacja będzie likwidowana tam, gdzie okaże się nie celowa i gdzie względy finansowe na to pozwolą,

5) Skargi na nadmiar konferencji spowodowały ograniczenie ich liczby. Redukuje się też ilość uroczystości, aby szkoła była sobą i uczniowie wrócili do szkoły,

6) Wprowadzone będą mundury letnie dla uczniów, zmieniony będzie również strój ćwiczebny dziewcząt. Tarcze zostaną zniesione.

e Sprawy wychowawcze.

1) Wydział Wychowania przepracowuje program zagadnień wychowania, wszelkie przeto rzeczowe głosy w kwestiach wychowawczych są starannie rejestrowane i będą wzięte pod uwagę,

2) Ministerstwo dąży do przywrócenia karność wśród młodzieży, by była nie tylko przygotowana umysłowo, lecz urobiona moralnie, abyśmy nie byli świadkami zająć na uniwersytetach. Musimy wychować obywateli o silnych charakterach i kręgosłupie moralnym.

Pan Nacz. Lubojacki zaznajomił zebranych z wynikami prowizorycznych zgłoszeń młodzieży do liceów i w związku z tym podał projekt wydziałów liceów, które będą organizowane przy poszczególnych szkołach Okręgu.

Pan Kurator poruszył sprawę braku zgłoszeń chłopców do liceów pedagogicznych. Przyczyną tego braku jest przeświadczenie rodziców, że zawód nauczycielski jest materialnie niekorzystny i przesadne opinie o bezrobociu nauczycieli. Do społeczeństwa jeszcze nie dotarły wieści o zmianie sytuacji. Stąd potrzeba przedstawienia tej rzeczy sferom rodzicielskim. Nie mały wpływ wywarło na zdeprecjonowanie zawodu nauczycielskiego szkalowanie stanu nauczycielskiego, bo społeczeństwo nie rozumiało akcji tej jako walki z organizacją, lecz jako uderzenie w stan nauczycielski. Na tym tle zrozumiała jest psychoza w sferach rodzicielskich i powściągliwość w kierowaniu dzieci do zawodu nauczycielskiego. Sprawy te należy obecnie prostować i prowadzić odpowiednią propagandę przede wszystkim wśród chłopców. Już obecnie jest 63% nauczycielek. Pewne dziedziny pracy społecznej, gospodarczej i obrony kraju wymagają niezbędnie koniecznego odsetka elementu męskiego co nie oznacza niedoceny pracy kobiet.

Doniosłą sprawą jest również kierowanie młodzieży do szkół zawodowych. W tym celu należy wykorzystać informacje podane w osobnym dodatku do Dziennika Urzędowego Kuratorium O. S. Wil.

V.

BURSY I STYPENDIA

(ref. dyr. H. Piekarskiego)

Młodzieży pozbawionej domu rodzinnego w czasie trwania nauki szkolnej jest dużo i liczba jej wzrasta z roku na rok. W państwowym gimnazjum w Baranowiczach np. z górą 30 proc. młodzieży nie mieszka u rodziców, z tych zaś tylko 10 proc. mieszka w internacie, reszta t. j. 20 proc. — na stacjach prywatnych. Prawdopodobnie procent młodzieży zamieszkałej w burdach dla całego Okręgu byłby jeszcze mniejszy, ponieważ wiele miejscowości nie posiada zupełnie internatów. Opłaty za utrzymanie na stacjach prywatnych wahają się od 100 zł miesięcznie do cen niepokojąco niskich 5 zł i nawet 3 zł za kąp. Element wiejski mieszkający kątem u biednych rodzin najpilniej potrzebuje opieki. Rodzice — chłopcy — przeważnie nie zdają

sobie sprawy z niebezpieczeństwa moralnego, jakie grozi ich dzieciom w mieście. Mała stosunkowo liczba młodzieży wiejskiej w internatach tłumaczy się 1) brakiem internatów, 2) zbyt wysokimi opłatami nawet dla rolników o średnim stanie zamożności (6—10 ha, 3) brakiem zaufania zamożniejszych rodziców np. urzędników do urzędzeń i opieki internatów. Kwalifikacje moralne i wychowawcze osób udzielających stancji są bardzo różne i w wielu wypadkach nieodpowiednie. Internaty, które istnieją obecnie lub powstaną przy szkołach ogólnokształcących, muszą być tanie i urządzone kulturalnie, oraz muszą zapewnić wychowankom właściwą opiekę wychowawczą.

Kosztorys i wykaz niezbędnego inwentarza dla internatu mieszczącego 25 uczniów przedstawia się jak następuje: Łóżek 25 po 40 zł, sienników 25 po 2 zł, kap 25 po 10 zł, szaf na ubranie 3 po 50 zł, stolików nocnych 25 po 10 zł, stołów 5 po 30 zł, krzeseł 35 po 12 zł, etażerek 5 po 10 zł, kredens 1—120 zł, umeblowanie pokoju wychowawcy — 200 zł, umeblowanie kuchni — 300 zł, inne drobne — 200 zł, razem około 3.000 zł. Dla bursy liczącej około 50 uczniów koszty nabycia inwentarza powiększyłyby się do 5.000 zł.

Projekt preliminarzy internatów na 25 i 50 uczniów: Na 25 uczniów — komorne za lokal rocznie 1800 zł, opał 360 zł, światło 240 zł, wikt 70 gr dziennie — 5250 zł, wikt personelu (z czterech osób) — 840 zł, latem 60 zł, pobory wychowawcy — 1200 zł, gospodyni — 480 zł, kucharki — 300 zł, pokojowej — 200 zł, ubezpieczenie personelu — 240 zł, pranie 200 zł, reperacja inwentarza i inne drobne — 300 zł. Razem 11.470 zł. Dochód od 25 uczniów po — 360 zł — 9.000 zł, deficyt 2.470 zł. Na 50 uczniów: Komorne rocznie — 2400 zł, opał 540 zł, światło — 360 zł, wikt — 60 gr dziennie — 9.000 zł, wikt personelu (z pięciu osób) — 900 zł, latem — 60 zł, pobory dwóch wychowawców — 2.400 zł, gospodyni — 480 zł, kucharki — 300 zł, 2 pokojowych — 400 zł, pranie — 300 zł, kancelaria i inne drobne — 440 zł. Razem — 18.000 zł. Dochód od 50 uczniów po 360 zł — 18.000 zł. Mały internat da zawsze deficyt, gdy przy liczbie uczniów zbliżającej się do 50 można osiągnąć samowystarczalność.

Możliwość obniżenia opłat za dzieci drobnych rolników i niezamożnych rodziców daje polityka stypendialna rządu i samorządów. Już w bieżącym roku szkolnym Kuratorium przyznało pewne sumy na stypendia dla uczniów w kilku gimnazjach. Należy spodziewać się, że w przyszłym roku nastąpi to samo. W myśl znanego okólnika Pana Premiera stypendia ufundowały również gminy wiejskie. Dyrektorzy szkół muszą być w kontakcie z Wydziałami Powiatowymi i Inspektoratami Szkolnymi, aby dopilnować celowości przyznawanych stypendiów. Sprawą należy tak pokierować, aby największa ilość uczniów — stypendystów zamieszkała w bursach, gdyż wtedy tylko będzie gwarancja, że stypendia będą użyte całkowicie jako pomoc dla uczącej się młodzieży, a nie staną się częściowo wsparciem dla biednej rodziny ucznia. Zamieszkanie stypendystów w bursie zapewni im opiekę wychowawczą i powiększy frekwencję bursy. Przyciągnięcie do internatów uczniów zamożniejszych zależy od podnie-

sienia poziomu opieki wychowawczej w internatach. Szczegółowe wskazówki dotyczące pracy wychowawczej w internacie, zawarte są w okólniku Min. W. R. i O. P. z dnia 15. XI. 1927 r. Nr I—20129 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. rok 1927 Nr 15). W ustroju internatu wielkie znaczenie ma organizacja jego zarządu. Uprawnienia dyrektora powinny obejmować prawo inicjatywy w zwoływaniu zarządu, prawo angażowania wychowawców i wglądu w sposób prowadzenia rachunkowości.

Koreferat wygłosił p. dyr. Rybicki, oświetlając stosunki w internacie w Nowogrodku.

W dyskusji podniesiono potrzebę organizowania burs w większych ośrodkach np. w Wilnie (dyr. Biernacki), rolę personelu wychowawczego (dyr. Zolich, ks. Grodzis), potrzebę pomocy finansowej ze strony Władz Szkolnych (dyr. Mężyk) i sprawę stypendiów gminnych (dyr. Konopnicki).

P. Nacz. Lubojacki powiadomił, że szczupłość funduszków nie pozwoliła na szersze rozwinięcie akcji stypendialnej, będą jednak poczynione starania, aby na stypendia uzyskać większe kwoty.

Zestawiając wyniki dwudniowych obrad konferencji, stwierdził p. Kurator, że oświetliła ona szereg zagadnień organizacyjnych i spraw o charakterze praktycznym. Życie pokaże, w jakiej mierze omówione zagadnienia zostaną zrealizowane. Tok obrad był nieco odmienny od zwykle przyjętego. Zebranie było liczne, zespół obradujących jednorodny stanowiskiem i poziomem. Zebrania takie są z reguły pożyteczne a dyskusja owocna. Zastosowany częściowo bezreferatowy system obrad wpłynął na wydobycie kwestyj lepiej niż jednostronny tryb referatów.

Pan Kurator zamknął konferencję podziękowaniem wszystkim [obecnym za uczestnictwo, a w szczególności p. Dyrektorowi Pollakowi.

Czy zapisałeś się na członka T-wa
P. B. P. S. P.

KRONIKA.

Szkolnictwo powszechne.

W kwietniu i pierwszej połowie maja zakończono prace nad wnioskami inspektorów szkolnych w sprawie potrzeb i spożytkowania nowych etatów, oraz ustalono definitywnie podział nowych 450 etatów nauczycielskich i godzin nadliczbowych między poszczególne obwody szkolne oraz opracowano plan konferencji i kursów wakacyjnych na rok 1937.

Wydział I opracował plan budowlany na bieżący sezon i uzgodnił go z Zarządem Komitetu Okręgowego T-wa P. B. P. S. P. — Głównymi wytycznymi przy budowie tegorocznego planu było nasilenie budownictwa szkolnego w województwie nowogródzkim i białostockim, oraz wyraźna tendencja do wykończenia, względnie dalszego prowadzenia rozpoczętych już budowli.

W sprawie sfinansowania budowy 100 szkół im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego na Wileńszczyźnie odbyła się w obecności przedstawicieli Ministerstwa W. R. i O. P. i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wspólna konferencja przedstawicieli Kuratorium z przedstawicielami Wileńskiego Urzędu Wojewódzkiego, na której określono przewidywany koszt całości przedsięwziętych budowli w I i II etapie oraz koszt tych budowli oddzielnie w pierwszej i drugiej fazie. Rozważono też udział samorządów terytorialnych w ponoszeniu omawianych kosztów poza dotacjami ze Skarbu Państwa.

Wszystkie szkoły im. Marszałka Józefa Piłsudskiego zostaną oddane do użytku szkolnego w dniu 1 września 1937 r., oczywiście jeszcze bez otynkowania szalowania i malowania — natomiast z budynkami gospodarczymi, ustępami, studniami i ogrodzeniem.

Poważną troską tej konferencji była sprawa zaopatrzenia tych szkół w odpowiedni inwentarz i sprzęt szkolny. Stwierdzono, że wobec trudności materialnych gmin, potrzeby w tej dziedzinie będą zaspokojone tylko częściowo w bież. roku, reszta zaś musi być przeznaczona na 2 najbliższe lata.

Szkolnictwo zawodowe.

W dniach 26—28 kwietnia b. r. odbyła się w Wilnie okręgowa konferencja kierowników szkół przysposobienia rolniczego i kierowniczek szkół przysposobienia gospodyń wiejskich. Konferencję zainicjował Kurator Okr. Szk. p. M. B. Godecki. — Pierwszy dzień obrad poświęcony był omówieniu sposobu realizacji nowych programów przy czym wyczerpujących wyjaśnień udzielił obecny na konferencji wizytator ministerjalny inż. Z. Miśkiewicz. W drugim dniu omówiono zagadnienia opieki nad wychowankami szkół rolniczych oraz współpracy tych szkół z Izbą Rolniczą w dziedzinach a) podnoszenia produkcji roślinnej i organizacji gospodarstw, b) podnoszenia produkcji zwierzęcej i c) oświaty rolniczej. Wspólna dyskusja z przedstawicielami Izb Rolniczych Wileńskiej i Białostockiej przyczyni się niewątpliwie do nawiązania bliższego kontaktu między szkołami rolni-

czymi i Izbą Roln. na tych odcinkach pracy. W trzecim dniu uczestnicy konferencji zwiedzili Państwową Szkołę Ogrodniczą, gdzie szczegółowo została omówiona organizacja zajęć praktycznych w tej szkole.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące i zakłady kształcenia nauczycieli.

Audycje muzyczne dla młodzieży w r. szk. 1936/37.

I. Zorganizowano w bieżącym roku szkolnym 8 audycji muzycznych dla młodzieży w Wilnie, które jednocześnie, jako stojące na wybitnie artystycznym poziomie, były transmitowane przez Polskie Radio w Wilnie dla wszystkich szkół w Okręgu.

Program audycji tych był następujący:

L. P.	Data	Rodzaj audycji	Wykonawcy	Ilość obecnych na audycji słuchaczy
1	27.X.1936	Druga połowa XVIII w. i początek XIX w. (Haydn, Mozart, Beethoven, Hendel)	W. Hendrich — śpiew Wł. Trocki — fortepian T. Szeligowski — objaśnienia	852
2	11.XI.1936	Dawni klasycy (J. S. Bach, Gluck, Rameau, Vivaldi, Mozart)	Orkiestra symfoniczna Polskiego Radia pod dyr. Cz. Lewickiego W. Ledóchowska — skrzypce T. Szeligowski — objaśnienia	935
3	16.XII.1936	Romantycy (Chopin, Schumann, Schubert, Mendelssohn)	St. Szpinalski — fortepian J. Szpinalski — skrzypce S. Mycielski — objaśnienia	942
4	19.I.1937	Klasycy i romantycy (zestawienie tych dwóch stylów: J. S. Bach, Scarlatti, Pugnani, Schumann, Svedsen, Liszt)	H. Sztompka — fortepian St. Korwin-Szymanowska — śpiew T. Szeligowski — objaśnienia	940
5	16.II.1937	Muzyka narodowa polska i obca (Chopin, Moniuszko, Paderewski, Niewiadomski, Noskowski, Schubert, Mendelssohn, Grieg, Schumann)	A. Szlemińska — śpiew Z. Koszeliński — skrzypce Br. Rutkowski — fortepian i objaśnienia	1023

L. p.	Data	Rodzaj audycji	Wykonawcy	Ilość obecnych na audycji słuchaczy
6	16.III. 1937	Moniuszko (pieśni i utwory orkiestrowe)	K. Święcicka — śpiew orkiestra symfoniczna Polskiego Radia pod dyr. Cz. Lewickiego W. Rudziński — objaśnienia	1119
7	13.IV. 1937	Chopin (utwory fortepianowe i pieśni)	St. Szpinalski — fortepian H. Hendrich — śpiew T. Mayzner — objaśnienia	1052
8	11.V. 1937	Muzyka po Chopinie oraz objaśnienia i demonstrowanie poszczególnych instrumentów orkiestry	Orkiestra symfoniczna Pol. Radia, dyrekcja i objaśnienia Cz. Lewickiego	984

II. Dla młodzieży poza Wilnem były organizowane audycje żywej muzyki przy pomocy Organizacji Ruchu Muzycznego (O. R. Muzu) w Warszawie. Audycje te o wysokim poziomie artystycznym odbyły się: w Augustowie, Brasławiu, Baranowiczach, Dziśnie, Głębokiem, Grodnie, Lidzie, Mołodecznie, Nieświeżu, Nowogródku, Oszmianie, Postawach, Suwałkach, Słonimie, Świsłoczy, Święcianach, Szczuczynie, Wołkowysku i Wilejce.

Udział w tych audycjach wzięli artyści: W. Ledóchowska, T. Mayzner, St. Mycielski, Z. Koszeliński, T. Łuczaj, W. Małoużyński, S. Nadgryzowski, Br. Rutkowski, W. Rudziński, A. Szlemińska, St. Szpinalski, J. Szpinalski, H. Sztompka, St. Szymanowska, K. Święcicka, T. Szeligowski, E. Umińska, J. Zwidrynowna.

III. Poza tym szkoły organizowały samodzielnie audycje muzyczne, wykorzystując swe zespoły szkolne chóralskie i orkiestrowe oraz miejscowe siły artystyczne i amatorskie.

IV. W niektórych szkołach, a przede wszystkim w Święcianach i w Szczuczynie były prowadzone systematycznie audycje muzyczne przy pomocy płyt gramofonowych, które łącznie z organizowanymi audycjami żywej muzyki złożyły się na gruntowniejsze umuzykalnienie młodzieży.

SPIS KSIĄŻEK

nabytych
przez Centralną Bibliotekę Pedagogiczną
przy K. O. S. Wil. w Wilnie
w kwietniu i maju 1937 r.

Pedagogika i dydaktyka.

- Inscenizacje, wierszyki i piosenki okolicznościowe w przedszkolu. W-wa 1937.
- Kosibowicz E.** Walka o szkołę katolicką W-wa 1937.
- Kulczycki A.** Uczeń kłamca. (Wychowanie do prawdomówności). Lwów 1937.
- Landy - Brzezińska J.** Wskazówki metodyczne do elementarza „Czytamy“. W-wa 1937.
- Malinowska S.** Współpraca szkoły z domem Lwów 1937.
- Marciszewska Posadzowa S.** Matka-fundamenty wychowania moralnego. Poznań.
- Nauka obywatelska. (Tematy do pogadanek) W-wa 1936.
- Pomocnik w pracy kół młodzieży wiejskiej. Cz. I. Ogólnorganizacyjna. W-wa 1937.
- Siły moralne wspólne wszystkim ludziom... rozwój przez wychowanie. W-wa 1934.
- Solarz J.** Wiejski Uniwersytet Orkanowy. Cel i program W-wa 1937.
- Świdwiński S.** Jak pisać wypracowania polskie 900 tematów. Lwów 1937.
- Jak przygotowywać uczniów do piśmiennych egzaminów. Lwów 1937.
- Z doświadczeń nad realizacją programu szk. powsz. — rozkład materiału. Kraków 1936.
- Żołnierz obywatel książka o Polsce do nauki obywatelskiej w oddziałach. W-wa 1937.

Filozofia i psychologia.

- Bączkowski J.** Kim ma zostać twoje dziecko (o wyborze zawodu). Łowicz 1937.
- Durant W.** Życie i twórczość wielkich filozofów. W-wa.
- Rowid H.** Psychologia pedagogiczna, Cz. I Wyd. 3-e Kraków 1937.
- Szyrwint M.** Nowe kierunki psychologii. 2. Behaviorizm Watsona. Lwów 1936.
- Zawirski Z.** Rozwój pojęcia czasu. Kraków 1935.

Nauki społeczne.

- Dąbrowska M.** Rozdroże—studium na temat zagadnień wiejskich W-wa 1937.
- Drobnik J.** Przed startem. Poznań 1937.
- Górka O.** Naród a państwo, jako zagadnienie Polski. W-wa 1937.
- Grabski W.** „Pamiętniki chłopów“ i środowisko społeczne wsi polskiej. W-wa 1936.
- Ku przebudowie gospodarczej — wytyczne inwestycji państwowych. W-wa 1937.
- Małuszewski J.** Próby syntez. W-wa 1937.
- Poleszczuk M.** Chłopska gospodarka. W-wa 1937.
- Rostworowski S.** Rolnictwo i wojna. W-wa 1937.
- Suchodolski D.** Uspołecznienie kultury. W-wa 1937.
- Wysomirski K.** Jakim celem służy spółdzielnia zdrowia. W-wa 1937.

Historia i pamiątki.

- Askenazy S.** Szkice i portrety. 1937.
Braun J. Kultura polska na bezdrożach. W-wa 1937.
Dąbrowski J. Wielka wojna 1914—1918. W-wa 1937.
Jaxa - Ronikier B. Dzierżyński „Czerwony kat — złote serece“. W-wa 1937.
Kęsik W. Za drutami Szczypiorny i Łomży wspomnienia. W-wa 1936.
Mańkowski A. Z nad Wilii—wspomnienia Zjazdu historyków. 1935. Pelplin 1936.
Olechnowicz Fr. Prawda o Sowieciach — wrażenia. W-wa 1937.
Piśsudski J. Pisma zbiorowe. Tom. I—II. W-wa 1937.
Rawiła-Gawroński F. Żydzi w historii i literaturze ludowej na Rusi. W-wa 1937.
Szymańska H. Z dziejów obyczaju w Polsce. W-wa 1937.
Tarlé E. Napoleon—wchodzące słońce. W-wa 1937.

Literatura.

- Kridl M.** Krytyka i krytycy. W-wa 1923.
S.Malkiewiczówna M. Na przełomie Średniowiecza i Renesansu. (F. Rabelais). Kraków 1936.
Piołun-Noyszewski S. Zarys myśli polityczno-społecznej S. Żeromskiego. W-wa 1937.
Przybyszewski B. Listy T. I. 1879—1906. W-wa 1937.
Rakowiecki K. „Odprawa posłów greckich“ Kochanowskiego—studium... W-wa 1937.
Rocznik Kasprowiczowski. Poznań 1936.
Rocznik Polskiej Akademii Literatury. 1933—1936. W-wa 1937.
Zawodziński K. Blaski i nędze realizmu powieściowego... W-wa 1937.
Żmichowska N. Listy do rodziny i przyjaciół. T. I—III. Kraków 1885—1906.

Książki dla dzieci i młodzieży.

- Alcott M.** Różyczka. W-wa 1932.
" " Janka i Janek. W-wa 1932.
Domańska M. Brzydka.

- Kaden - Bandrowski J.** Leopold Lis-Kula, pułkownik. W-wa 1937.
Mayne-Reid. Ziemia Ognista. W-wa 1923.
Michaelis K. Bibi podróżuje. W-wa 1937.
Szelburg-Zarembina E. Nasi braciszkwowie. W-wa 1937.
Śliwińska E. Historia naszych zbóż. Lwów 1937.
Verne J. Zielony promień — powieść. W-wa 1937.

Literatura piękna.

- Koźmiński K.** Poezja legionów 1796-1807, 1914-1918. W-wa 1936.
Kurek J. Woda wyżej — powieść. W-wa 1936.
Morcinek G. Inżynier Szeruda. W-wa 1937.
Orzeszkowa E. Pisma T I-II. (pod znakiem Akademii Literatury) W-wa 1937.
Piach B. Nas jest więcej... W-wa 1937.
Poezja młodego Podhala. Kraków 1937.
Recouly R. Franciszek-Józef — zmierzch Cesarstwa — powieść biograficzna. W-wa 1937.
Tołstoj L. Wojna i pokój. Tom I-XII. Kraków. Upominek — książka zbiorowa na cześć E. Orzeszkowej, 1866—1891. Kraków 1893.
Zaniewicki Z. Równik — powieść. W-wa 1936.

Dział ogólny.

- Bieliński J.** Stan nauk matem.-fizycznych za czasów Wszechnicy Wileńskiej. W-wa 1890.
Bykowski L. Biblioteki publiczne w Ukrainie Radzieckiej. W-wa 1937.
Heinichens lateinisch-deutsches Schulwörterbuch. Leipzig 1917.
O ocenie i używaniu książek dla szkół. Lwów 1937.
Rocznik polityczny i gospodarczy — 1937. W-wa 1937.
Weekes B. Literature and the Child. New York 1935.
Witkiewicz-Koszczyk J. Dom biblioteki gminnej. W-wa 1937.
Żywny L. W sprawie racjonalnej organizacji bibliotek publicznych. W-wa 1937.
Prócz wyżej wymienionych książek są do użytku czytelników programy szkół amerykańskich wszystkich typów i stopni w ilości 85.

Szkolne Schronisko Wycieczkowe w Wilnie

C Z Y N N E P R Z E Z C A Ł Y R O K.

Schronisko wyposażone jest w łóżka z materacami i pościelą.
Oplaty za noclegi następujące: dorośli za dobę = 1 zł,
młodzież szkolna = 50 gr.

Zgłoszenia należy kierować:

Szkolne Schronisko Wycieczkowe w Wilnie,
ul. Dominikańska 3/5.

CENTRALNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA

PRZY

Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Wilnie

(ZAULEK ŚW. MICHAŁSKI, Nr 5, GMACH KURATORIUM)

OTWARTA JEST CODZIENNIE

(prócz świąt uroczystych i pierwszego powszedniego dnia każdego miesiąca)
od 10 do 13 i od 17 do 20, w niedzielę od 10^{1/2} do 13.

Biblioteka posiada około 30.000 tomów dzieł z dziedziny pedagogiki i innych nauk.

Czytelnia posiada 170 czasopism pedagogicznych i innych w języku polskim i obcych.

Jednorazowo wypożycza się 3 książki za opłatą 1 zł miesięcznie na przeciąg 2 tygodni.

Nauczycielom zamiejscowym Biblioteka wysyła książki pocztą po uzyskaniu gwarancji od Dyrekcji czy Inspektoratów. Czytelnik ponosi kosztą pocztowe tylko przy zwrocie książek.

O świeżo nabytych książkach Biblioteka zawiadamia za pośrednictwem Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, Wolana 10, Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego wynosi 6 złotych, półrocznie 3 zł, kwartalnie 1 zł 50 gr. Cena numeru pojedynczego—60 gr. Należność należy wpłacać wyłącznie na konto czekowe P. K. O. nr 703004.

CENA OGŁOSZEŃ: cała strona zł 80, 1/2 str.—zł 45, 1/4 str.—zł 25, 1/3 str.—zł 15.

Tłoczono z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Drukarni Artystycznej GRAFIKA, Wilno, Tatarska 22, telefon 13-69.

LETTERALNA
BIBLIOTEKA PEDAGOGICNA

Ustanovljena od strane Vlade Srbije

u Beogradu

IZDANJE ZA 1911. GODINU

IZDANJE ZA 1911. GODINU

Ukupno izdanih knjiga: 1000

Ukupno izdanih brošura: 1000

Ukupno izdanih knjiga: 1000

Ukupno izdanih brošura: 1000

Ukupno izdanih knjiga: 1000

Ukupno izdanih brošura: 1000

Ukupno izdanih knjiga: 1000

Ukupno izdanih brošura: 1000

Ukupno izdanih knjiga: 1000

Ukupno izdanih brošura: 1000

Ukupno izdanih knjiga: 1000

Ukupno izdanih brošura: 1000